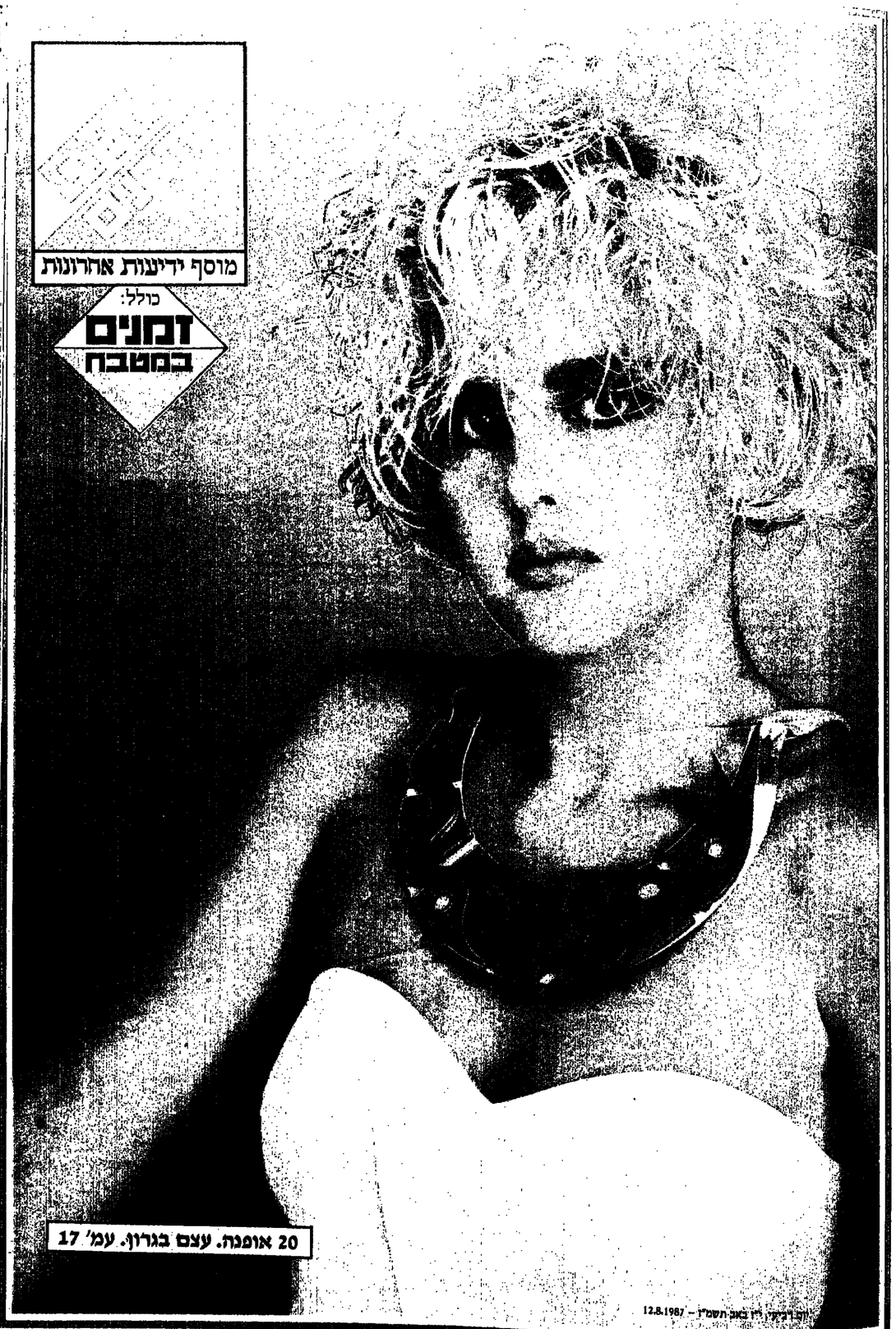

20 אופנה. עצם בגרון. עמ' 17

לפני פורצל

אחרי פורצל

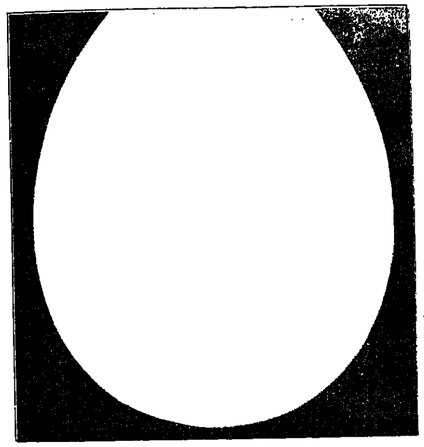

PORCEL

לאסלות וכיורים נקיים יותר,
ולחיטוי מושלם.

אף אחת לא אוהבת לנקות אסלות.
אבל פורצל אוהב.
זהו חומר מקצועי. אין לכלוך, אבן, כתמים ושומן
העומדים בפניו.
כל אסלה וכל כיור ייראו כחדשים - בלי מאמץ.
לפורצל כמה יתרונות נוספים:

- ריח טוב ונעים.
- מסיר אבנית.
- פיית-זוית להקלת הגישה למקומות קשים.
- מצויין גם לחרסינות.
- חיטוי מושלם.

פורצל. מנקה אסלות מקצועי.
מהאנשים שהביאו לך את פנטסטיק.

יד מוצר של FANTASTIK - ענק הניקיון מארה"ב.

חוה אלברשטיין

מחלקת שירים במתנה

באחד מלהיטיה, שרה חוה אלברשטיין על מחירו הנכבה מאוד של „ניגון" אחד. באחרונה היתה זו

חוה אלברשטיין:
סרט עם הבעל
על תולדות האידיש

רווקא היא שהעניקה ניגון – אבל חינם. הזוכה היא הסופרת יהודית הנ־דל.

מספרת יהודית הנדל: „את חוה היכרתי דרך אחבה משותפת, לאי־ריש. כשהכנתי תוכנית רדיו על הבי־קור שלי בפולין, רציתי להשמיע בה את שירו של אינקם מאגנר, אונטער די חודבות פון פולין'. לא מצאתי אף הקלטה שלו, ואז ניזכרתי שחוה שרה שירים של מאגנר. טילפנתי אליה, והתברר שהיא מכירה את השיר ומוכנה להקליט אותו עבור התוכ־נית".

השתיים נפגשו, ונולדה ידידות. חוה התלהבה מהספר שכתבה הנדל בעקבות הביקור בפולין, והנקרא „ליד כפרים שקטים". „הספר אינו סתם רישמי ביקור בארץ זרה, במיק־רה זה פולין. אני רואה אותו כסיור על־פי מפות של הלב", אמרה השבוע הזמרת.

לאלברשטיין יש פינה חמה בלב לשפת האידיש. תקליטה החדש, „עוד שירים באידיש" (סי. בי. אס), נמכר בהרבה מעבר לציפיותיה. בי־מים אלה מתכוננת חוה להתחיל בחוד־רות על תפקידה ב„שירי החומש", ההפקה הראשונה של התיאטרון הממלכתי באידיש, יחד עם נירה רבינוביץ' ושמואליק עצמון.

במקביל היא חולמת לעשות סרט עם בעלה נרב ליתן ולו נישאה ריש־מית לפני חודשיים על תולדות האי־ריש. „את האידיש אי אפשר לעזוב, כמו שלא נוטשים סבתא זקנה", מסב־מת חוה ליהודית. אגב, בימים אלה החלה אלברשטיין עובדת על תקליט חדש, של שירי אחבה – הפעם בעב־רית.

דיזיירלס: מסע אל הנפש

קלודי פריטש מנטרופ – דיזיירלס

סיפור אהבה עם העולם

אחת עלייתה המטאורית בשמי הזמר בצרפת זוקפת קלודי פריטש־מנטרופ, הידועה כיום בשם „דיזיירלס", בין השאר, לזכותה של מורשת היהדות. היא אינה יהו־דייה, אבל מרגישה קשר חזק ליהדות ומתרגשת לקראת בואה לישראל מחר, לשתי הופעות בסינרמה בת"א.

„החבר הקרוב שלי היה יהודי. חיינו כזוג נשוי. הוא גילה לי את מקורות היהדות. יחד הלכנו ללמוד קבלה אצל הרב עמנואל לוי", סיפרה קלודי־„דיזיירלס", בר־איון ראשון לעיתון בישראל, שהעניקה ל„זמנים מודר־ניים". לימודי היהדות וגם פילוסופיה הודית שימשו הסראה לכתיבת להיטה „מסע, מסע" Voyage Voyage, שזכה להצלחה מסחרית אחרי הופעה מרשימה במועדון "Le Palace" בפאריז.

„זהו המסע שלי ושל אחרים אל מעמקי הנפש. מלי־מודי הקבלה אצל הרב, שאבתי השראה לשיגויים בחיי. כל אחד יכול למצוא במסע הזה את מה שהוא רוצה. זהו סיפור האהבה שלי עם העולם. אחת התוצאות היא צימ־חונות ואורח־חיים פשוט וצנוע בבית קטן, מחוץ לפאר־ריז, עם גינה וירקות. השם דיזיירלס, שמקורו במיסטי־קה הודית, אף הוא נובע מאותה תיאוריה: הסתפקות במועט. אגב, פרישה הוא שמו של אבי החורג ומנטרופ – שמו של החבר הנוכחי שלי".

עד לפני שנים אחדות עסקה בעיצוב ובייצור אופנה, תחום שנטשה לטובת המוסיקה. עוד פן של השיגוי, כתוצאה מהתחוזעות אל הקבלה היהודית ואל הפילו־סופיה ההודית.

דליה רז

דיסקוטק במקום מלח

דליה רז, עם הבנים עופר (מימין) וחן (משמאל):
הזרזום האהוב ביותר – בני־אדם

אחת־עשרה שנה נסעה דליה רז על קו חיסה־ת"א. יום אחד זה נינאס. חיפ־שה עבודה חדשה בסביבת מגוריה, חי־פה, וקיבלה שפע הצעות. אחת מהן – ניהול מיפעל מסויים לייצור... מלח.

במשך שבע שנים היתה קצינת ח"ן ראשית של צה"ל. היא עובדת סוציא־לית במקצועה, אבל בתום הקאריירה הצה"לית בחרה להסב את התחביב שלה, אהבת ארץ־ישראל, למקצוע. כי־לדת הארץ דור שביעי וכבת תעורבות (אמא ספרייה ילידת טבריה, אבא מפולין), זה זורם אצלה בדם. עבדה כדוברת „החברה להגנת הטבע" כש־לוש שנים. עד שקצה בנסיעות האדר־כות לת"א.

בין ההצעות הרבות שזרמו אליה, היתה אחת שקסמה לה במיוחד: לנהל את הדיסקוטק החיפני החדש „ארמון", שתפס את מקומו של בית הקולנוע הוותיק בשם זה.

„אני עדיין לא יודעת איך אני מר־גישה עם הנושא, למרות שזה תפקיד ניהולי ארגוניטכני עם רגש כלב־לי", אומרת דליה, נשואה ואם לשניים (ובכנר חיל). „בשלב זה אני מתייחסת אל התפקיד כאל ניהול מיפעל. באותה מידה יכולתי לקחת על עצמי את ני־הול המיפעל לייצור מלח. הערפתי את הדיסקוטק מפני שהתחום האהוב עלי, כיתר הוא בני־אדם, ולכאן באים לב־לות ולרקוד ולשמוח. מה שלא קורה בדרך כלל במפעל למלח"...

שרה זלצרמן

סעודות צה"ליות

לפצועי צה"ל יש אבא, „המה הולצברג. יש גם אמא בעירה, שהיא לא אשתו של האבא. וזהי שרה ולצר־מן, בעלת מיסעדת „שרבסקי", העובדת בהתנדבות זה 5 שנים למען נכי צה"ל. מלבד זאת שרה היא האמא הביולוגית של נטע לי ושל הילה, שתי ילדות יפות, שהן גם דוגמניות מבוקשות.

בתמורה לעבודת הדוגמנות של חבנות מקבלת שרה תצוגות־אופנה מאילנה מרגלית וציפי עצמון כתרומה לנכי צה"ל. שתי הדוגמניות הצעירות, 10 ו־6 מודעות לפעולת ההתנדבות שעליה הוגנו.

איך זה להיות דוגמנית? „כיף", פוסקת הלית בת ה־10, הרוצה להיות רקדנית בלט, כשתהיה גדולה. מה הכי כיף? „להופיע על המסלול". ואילו נטע לי בת ה־6: „מה שאני אוהבת זה לה־ציג את הבגדים. זה יותר טוב מללכת עירומה. מקרוב, היא גם רואה ברוגמנות קריירה עתידית. „אבל הבי הכי אני אוהבת את הפיגאלה".

לפני כשבועיים הזמינה שרה, 30 נכי צה"ל וכנות וזגם לצפות בסרט „לא שם זין" ואירגנה על חשבונה ארו־חת־ערב במיסעדת „שיפודי הקקוה" בצומת מסובים (הנמצאת בבעלותה). במהלך האירוע, הזקיקים רב־שיח בין הנוכים לבין יוצרי הסרט על הנושאים הנוגעים ללבם.

שרה זלצרמן ובנותיה, נטע לי (מימין) והלית (משמאל):
הרבה ילדים מאומצים,
שתי בנות פרטיות

ענת עידן

החברות שיכנעו

ענת עידן: מכ"ית, אחר־כך דוגמנית

לפה חדשה נידאתה בתצוגת האופנה של „רונה גיי", שהתקיימה במועדון תורש „הרובע הדרומי", בדרום ת"א. רק בת 17. תלמידת תוך ב„הרסים". כמעט שנה דוגמנית, מאז שנבחרה ל„מיס נתניה", מלכת היופי העירונית של תחרות מקומית.

ענת לא גרה בנתניה. היא נולדה וגדלה במושבה אבן־יהודה, שם גם גולד אביה, בנו של חקלאי, נכה צה"ל. היא לא רצתה להשתתף בתחרות, אבל חברות טובות ומפורגנות הסצירו. עובדה שוכתה. מאז היא דוגמנית הבית של מוטיק „סווינגר" בנתניה, המארגן את התחרות המקומית.

יש לה עיניים חומות חמות ושיער חום, והיא מתכוננת לפתח קאריירה של דוגמנית. בצבא היתה רוצה להיות מכ"ית. תוכניות לעתיד רחוק יותר: שילוב של דוגמנות וריילות באל־על. תחביבים: מחול וריכיבה על סוסים.

חנן גולדבלט

חומץ בן יין

חנן גולדבלט
ווריאציות, רבקה: יותר קל
להפיק מרפע

„כשבתנתי חיילים ללהקת הילות השדה, הייתי בטוח שעובדים עלי. אני קורא: 'הבא בתורו', ואני רואה את גדי יגיל עולה על הבימה. 'גדי', אין לי זמן לשטויות, יש לי עוד הרבה אנשים לב־חון', אמרתי לו. 'מה באת לעבוד עליי?'. כך סיפר חנן גולדבלט במס־כה שהתקיימה לאחר הצגת הבכורה של הלהקה, שאת התוכנית שלה כתב וביים.

„אבל אני לא גדי", הוא אומר לי ומתחיל להציג את אחד הסקצים המוכרים שלו. 'גדי, בחייך, דד מהבי מה' אני צועק אליו והוא מתקומם: 'אבל אני לא גדי, אני הבן שלו'. הייתי המום. זה היה רגע, הבן של גדי, פרומה לו במראה, בקול ובתנועות, ושיודע גם לחקות את אבא שלו בדיוק".

חנן הגיע למסיבה במועדון „בוד־גה" בת"א יחד עם אשתו היפה והאקוו־סית רבקה (צעירה ממנו ב־18 שנים שוהנת). השניים עקרו למושב גני־יהו־דה, שם הם מגדילים את בנם בן (2½) ליד 3 דונם עצי שסק, שאת פריים משווק חנן.

„במיסגרת הניסיונות החקלאיים שלנו, ניסה חנן גם לייצר יין מענבים, אבל יצא לו חומץ", סיפרה רבקה. „מרי פעם אני מבקר אצל נעמי פולני שנרה במושבה כינרת, ושאני מעריע אותה עוד מימי התרנגולים. יום אחד נתנה לי מירשם להפקת יין. עשיתי בדיוק מה שאמרה לי. אפילו דרכתי על הענ־בים עם האגרוף ושמתי אותם במקום השוך", המשיך וסיפר חנן. „מסתבר שיותר קל להפיק מרפע מאשר לייצר יין".

זוהר קרתי

אלף ואחד כוכבים

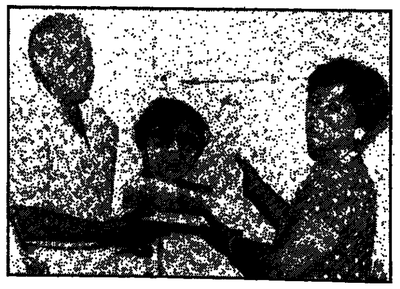

זוהר קרתי עם
שמואל ורשבסקי:
לא נבחלת מחושך

לגל פרישתה מניהול המועצה לישראל יפה, החליטו עמיתיה של זר־הו קרתי להפתיע אותה במסיבת פר־שה. שמואל ורשבסקי, מבעלי פירסום ורשבסקי־פרידליך־דרוקר ואחר ממתנד־כי המועצה, תרם את המקום והאירוח. לני ארמון אירגנה.

כשהגיעה זוהר למשרד של ורשבס־קי, הזמין אותה המארח לחדר חשוך. אשה כמוה לא בנבחלת מדברים כאלה, ובכל זאת התמלאה. כשיכנסה כבר חיכו לה בחשיך יידידים וידידות ומח־נרי המועצה, שהבחילו אותה מה אחד כ„נחמה".

„בשעך שבועיים ראיתי שלני יותר מדי עסוקה. שאלתי אותה: 'מה את עובדת כל־כך קשה, אם לא הסלתי לך משימה?' והיא התחמקה מלענות לי". סיפרה זוהר, כשעיניה נוצצות מהתרגשות. „חיכיתי שיום אחד לא תבאי מוקדם ואז חיפשתי לך במגירות וחיפשתי מכתבים ואיגרות־רבבה", סיפרה לני לאחר מעשה. „רווקא הר־שתי שנעלמה לי תמונה מהמגירה", תיקנה זוהר.

אז למה עבדה לני כל־כך קשה? בין השאר הכינה סרט על עבודתה של זר־הר כמנכ"ל המועצה לישראל יפה. „אספתי קטעי סרטים מתשדירי שירות לטלוויזיה, שבהם השתתפה זוהר במ־שך כמה שנים ועשינו להם הטלאה", סיפרה לני. התוצאה היתה מעין תוכ־נית היום שבאלה במועצה, שהוקרנה נמסיבה.

זוהר סיפרה חוויות מהעבודה, כמו הפרוייקט האתרוג: תחרות כוכבי־הימש, בין מיפעלי תעשייה שהצטיינו באסת־פיקה. „עשיתי חשבון שחילקתי באותו ערב 1001 כוכבים..." 1001 כוכבים אמיתיים, לא כמו סיפורי אלף לילה ולילה.

ז'אן־מישל ז'אר

פיטר פן של המוסיקה

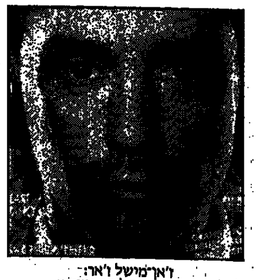

ז'אן־מישל ז'אר:
המשפחה חלק מחיצירה

הוא נחשב אחד המוסיקאים המשמעותיים של שנות ה־70' וה־80', מכנים אותו פיטר פן של המוסיקה העכשווית. גולד בליון למשפחת מוסיק־אים, בגיל 5 הוחל מנגן על פסנתר. למד תולדות האמנות באוניברסיטה ולפני 10 שנים, עם צאת אלבומו הראשון „אוקסיג'ן", פתח ז'אר־מישל בקי־אריירה מסחררת.

את אלבומו השלישי „שדות מגנטיים", הפיק בהשראת הפרוייקט של אנדי וורהול על מרילין מונרו. הוא זוקף לזכותו כמה הכמה שיאים: המעמד ראשונה בכיכר קונקורד בפני מיליון צופים ו־100 מיליון צופי טלוויזיה, המקום בספר השיאים של גינס על שיא של צפייה בקונצרט מיוסטן – למעלה ממיליון וחצי צופים בקונצרט מיוסטן, שקטאס. בשנה שעברה נכח אפילו ואפיפיור בהופעה הגי־ראנרייתית שערך בעיר ורוזלרוז ליון. שני הקונצר־טים הנ"ל מתועדים באלבומו החדש שיצא בחודש יוסטון/ליון".

ז'אר הוא האמן המערבי הראשון שהמוסיקה שלו תורגה לרוסית של סין העממית. לאחר שהיה לחיים בסין, העמיס 70 נגנים וסבאגים ו־15 טון ציוד מוסיקלי על מטוס ונסע לתפיע בפקינג. 30 מיליון איש צפו בקונצרטים שלו ברחבי סין ו־500 מיליוני סינים ראו אותו בטלוויזיה.

„בתשמ"ה שאני עובד באינטסיביות על המוסי־קה שלי, שרלוט נמצאת תמיד לידי, מוחרתת על השתתפות בסרט". אומר בגאווה ז'אר יפה התואר על אשתו ואם שני ילדיו, הנוכבת שארלוט ראר־מפלינג. „לקונצרטים הגדולים שלי ביוסטון ובלי־ון בא גם הילדים. אני מאמין שהמשפחה צריכה לחיות קרובה ליצירה שלי, בניגוד לאמנים שחיים בינתוק ממשפחותיהם".

ליאור ייני

ילדים זה מזל

ליאור ייני:
המעגל נסגר

לאור ייני מרגיש כאילו נולד מחדש. „אחור ורשע, התפקיד שהוא מגלם במחזמר „עלוני החי־ים", מעניק לו את ההרגשה הזאת. „רשע בהצגה, טוב בחיים", אמר ליאור במסיבה שנערכה במלון רן ת"א לאחר הצגת הבכורה של „עלוני החיים" בתי־אטרון הקאמרי.

ותיים חודשים וחלו עם שובו ארצה מפאריז לפני שנתיים, כאשר פגש שוב את רותי פולני, כיום חברתו לחיים. המשך הוא הולדת בנם שרן, כיום בן 8 חודשים.

„ילדים קסנים מביאים מזל", מרגיש ליאור, 50, בנו הבכור יתום, כיום בן 23 (לומד קולנוע בפאריז), נולד בשיא הצלחתו של ליאור בלהקת „התרנגו־לים". הולדת בתו איה בישרה את תפקידו הראשי ב„איי לייק מייק".

הבימאית נעמי פולני, אמם של יתום ואיה, הי־תה אשתו השנייה של ייני ומבוגרת ממנו כ־10 שנים. רותי פולני, וזנתו הרביעית, הנוכחית, היא בת אחיה של נעמי, צעירה מליאור בכ־20 שנה. קדמה לנעמי אשתו הראשונה ושחקנית הישה זמי־רה עילם, הזיה כיום בניו־יורק. לאחר גירושיו מנע־מי נשא־לאשה את חביירת אביבה אור־שלום, איתה נסע לפאריז, שם שהה 7 שנים, „מספר סימלי".

כאשר שב ארצה, הלך לבקר את ילדיו ופגש את בת־דודם רותי, שראה באחרונה רק כשהיתה ילדה. המשיך ברור. רומן סוער ופרי אהבה בשם שרן.

„הסיפור שלי עם 'עלוני החיים' התחיל עוד בפאריז, לפני 7 שנים. הייתי חדש בעיר האורות, בקושי יידעתי צרפתית. לא יודע מאיפה באה לי הזדקנות לגשת לבחינות ל'עלוני החיים' בבימוי של. רוקר חוסיין. הזמרת אני קודרי הסליצה עלי. מהן שלא הזקבלתי. המעגל נסגר עכשיו, כעבור 7 שנים, בת'אטרון הקאמרי".

80 הפרצופים

סינדי שרמן, האמנית האמריקנית הצעירה ביותר, שזכתה בתערוכה רטרוספקטיבית גדולה במוזיאון ויטני היוקרתי של ניו־יורק ● 80 צילומי פורטרט עצמי שלה תלויים שם עכשיו. סינדי הנאיבית, המצליחה, האגרסיבית, המכורה לסמים. היא הצלם והיא המצולם ● האם המצלמה משקפת את המציאות או מכסה עליה? ● כך נראה בעיניה הדור שגדל על ברכי טרטי הפירסומת והטלוויזיה

מאת רבקה רז, ניו־יורק
צילמה: סינדי שרמן

של שנות ה־80'

מי היא סינדי שרמן, ש־80 צילומי פורטרט עצמי שלה, ממלאים את קירות מוזיאון ויטני לאמנות אמריקניה, המוכרים במוזיאונים של ניו־יורק? היא חשופה שם בגורל סבעי ובצבעים להטים – כפול שמונים – לעיני צופים, שקרוב החשיפה המסיבית הזו, לא יוכלו לדעת מי היא סינדי שרמן, ואם יפגשו בה בחוץ, גם לא יכירו אותה.

הסיבה: סינדי שרמן צילמה את עצמה ב־80 תלבושות ותפאורות שונות, ב־80 תנוחות המציגות גלריה עשירה של טיפוסים. סינדי כנערה תמימה, סינדי חולמנית, פאסיבית, ביישנית, סינדי האומללה וסינדי הקורבן. פה היא אשת החברה הגבוהה, ושם סינדי מצליחן, או אגרסיבית, ויש גם סינדי עשרתנית, וסינדי המכורה לסמים.

אשה אחת, בכל־כך הרבה תפקידים. אז מי היא סינדי שרמן באמת?

זוהי האמנית האמריקנית הצעירה ביותר – רק בת 36 – שזכתה בתערוכה רטרוספקטיבית גדולה במוזיאון היוקרתי הזה. סיפור הקרייירה המטאורית שלה הוא החוטר עליו בניות אגדות הטלוויזיה.

סינדי נולדה בניו־ג'רסי, וזכתה בחינוך אמריקני טיפוסי בצל הטלוויזיה, הפרסומות והרדיו. היא למדה צילום באוניברסיטה בבאפלו, שם הכירה את דוברט לונגו, מי שעשה לו שם בציורי אנשי עסקים מבופתרים ומעונבים הנמצאים בתנוחות שונות של נפילה.

סינדי שרמן ורוברט לונגו מגיעים יחד לניו־יורק, וזוכים בתחילה. תוך ארבע שנים מציגה סינדי את צילומיה הנעלמים בגלריה הדשה ולא ידועה, בשם "סוהו". באז, לפי מבקר האמנות של "הניו־יורק טיימס" – "האמנות בניו־יורק אינה אותה אמנות... מכל עבודות הציור, הפיסול והצילום שזכו להכרה, עבודותיה של סינדי שרמן מייצגות טוב יותר את אמנות שנות ה־80".

שרמן היא גם הצלמת הראשונה, שצילומיה זכו למעמד שווה לציור ולפיסול – שאיפתם של צלמים רבים מאז המצאה המצלמה. בכך, הצליחה לשנות את כיוון היסטוריית הצילום. למעשה, היא טוענת, שהיא כלל איננה צלמת, ושהצילום איננו מעניין אותה. היא איננה מתרכזת, כמו צלמים אחרים, בטכניקה של זוויות צילום, טיב הדפסה וכדומה. המצלמה, עבורה, היא מכשיר בלבד. כמו המכחול לצייר.

כבר בתערוכתה הראשונה בגלריה תלא־ידועה בסוהו, הציגה צילומים עקיים של עצמה ברמויות שונות, אותם כינתה "צילומי סטיל ללא שם", עבודות אלה סללו את הדרך, כך קבעו המבקרים, לאמנות שנות ה־80' המצטיינת במורעות עצמית, בחוסר בחירות מכוונת, ובכך שהיא שואלת ביד רחבה דימויים מהמיתוסים של התרבות הפופולארית של ימינו. זוהי אמנות הנושלת את הראיתה מחיי היומיום. היא לא רק משקפת אותם, אלא גם, או בעיקר, מבקרת, צוחקת, מקונגת, ומעוררת את הצופה לחשוב. במילה אחת, זוהי אמנות הפוסטמודרנית.

כשאנחנו צופים בסינדי שרמן המחלישה צורות כויקות, אנחנו נזכרים או מזהים דימויים המוכרים לנו מסרטים, מתוכניות טלוויזיה ומודעות פרסומת. עם הזכרות טלוויזיה ומודעות פרסומת. עם זאת יש בצילומים משהו שונה, אחר, זר. זאת יש בצילומים משהו שונה, אחר, זר. אותנו בתפקיד של מבקר המעמיד בכלריה הדשה ולא ידועה, בשם "סוהו", מאז, לפי מבקר האמנות של "הניו־יורק טיימס" – "האמנות מעמיד את הדימוי במקומו, ויוצר מרחק בינו לבין הדימוי ההקשר ממנו הדימוי נלקח.

צילומיה הראשונים של סינדי התרכזו בטיפוסים מקובלים של נשים, כפי שהן נראות בפרסומות: תמיד בתנוחה מינית, תמיד מטרות, נשים שכל מה שמטריד אותן הוא הטיפול ברופעתן, בצד החיצוני של החיים, הכל במטרה למשוך ולצור את הנכר.

בשלב שני החלה סינדי לצלם את האשה, כפי שהיא נראית בקולנוע ובטלוויזיה: נאיבית, פאסיבית, חלשה ורוקחה לעזרתו של הגבר החזק, אשה כקורבן, או מאם מאשאל הגרה את הגבר.

סינדי מציגה גלריה עשירה של נשות שנות ה־80', כפי שהן נראות בעין המצלמות השונות, ומראה מה עשו לנו המצלמות. היא קוראה לאמריקנים את עצמם, ומציתה את דימויגם. המרד הוא היא עצמה: היא המרד, וגם מצלם. היא מחווה חלק מהתמונות, וגם נמצאת מחווה לה. היא הצלמת האוניברסיטית, מחוצה לה. היא הצלמת המחיים למסגר, הבוחרת מה לצלם ומה מהחיים למסגר, כדי להעמיד בסימן שאלה את הנשגים המקובלים על יופי וכיעור. 80 הפורטרטים העצמיים מגלים סינדי שרמן יפה, וסינדי שרמן מכוערת.

אז מי היא סינדי שרמן באמת? האם אותה אישה בשינוי ארגת? האם כולן הן סינדי שרמן בתפקידים שונים?

80 הפרצופים של סינדי שרמן מנמצים את המיתולוגיה, לפיה הצילום הוא שיקוף נאמן של המציאות. הצילומים שלה מראים, שהמצלמה לא רק שאיננה מציגה בחברה את המציאות, אלא לחישך – היא מכסה על המציאות, במקום לשקף את האמת, היא מסתירה את האמת.

ומכאן צריך לעשות רק צעד אחד, כדי להעמיד בסימן שאלה את הנשגים המקובלים על יופי וכיעור. 80 הפורטרטים העצמיים מגלים סינדי שרמן יפה, וסינדי שרמן מכוערת.

אז מי היא סינדי שרמן באמת? האם יופי וכיעור עומדים לבחירתנו? האם צילומיה מלמדים אותנו שהפרצוף שלנו, שהוא כל כך חשוב לנו ושבו אנחנו משקיעים כל כך הרבה אנרגיה, נבחר בעצם על ידינו? או שמא הוא נבחר בשבילנו על־ידי אחרים, בהתאם לאופנה המקובלת, ולפי הנורמות המקובלות והציפיות שהעולם החיצוני מצפה מאיתנו? או מי אנחנו באמת?

אין פלא, שאפנית בסינדי שרמן, המטילה ספק בנראה לעין, המעמידה בסימן שאלה את המציאות כפי שהיא מתגלה לנו, ערגרת בשנה האחרונה לעמוק בסוריאליזם ובריטון. גם בשטח זה היא איננה לבד, אלא הולכת בדרך שפילסה לה האחרבות הפופולאריה. צילומיה החדשים, הנוטים לפנטזיה, מזכירים סרטים אמריקאים מהעת האחרונה, כמו "קטיפה כחולה", "שפת הנחר", או "המכשפות מאיסטוויק". כולם עשירים בדימויי בלהות של איברים כרותים, במחוות כיעור הנועל, בתנועה מכוונת המעוררת אימה, נועל וצחוק בעת ובעונה אחת.

בצילומיה החדשים סינדי, האמנית מתה, הכמעט נעלמת מהעין. באחד מהם סינדי שוכבת על האדמה, מתה ומכוסה בוץ. באחר נראה על שמיכה על שפת־הים סרטן ליד עוגות שוקולד, איטר הבגדים ורוקם, כשבראי משתקפת דמות אישה נוכרית: האם זהו סוף־סוף הפרצוף האמיתי של סינדי, הפרצוף האמיתי של כל אחד מאיתנו? לאחר שהאיטור והבגדים נזרקו, לאחר שהשיכבה החיצונה הוסרה, לאחר שוקיאה את נשמתה, רק השתקפות בוהרה, ביכיה של חבשמה?

צילומים אחרונים אלה חם תוצאה של חומצה, שסינדי שרמן קיבלה לירחון אופנה יוקרתי. אך במקום להראות את הצד היפה והנוצץ של החיים, הצד המיופה, זה שאופנה אמורה להראות לנו ושבציפו מהאמנית הידועה לספק, סינדי תופכת את הקערה על פיה ומראה את הצד האחר של החיים, את מה שהאיפור והבגדים והמצלמה מכסים.

שישה מתוך שמונים הפורטרטים העצמיים של סינדי שרמן, המוצגים בתערוכתה, במוזיאון ויטני בניו־יורק. בעמ' 4, סינדי במראה התמים של הנערה הכל־אמריקנית, סינדי מתה, מכוסה בבוץ, וסינדי, חשדנית ומסתורית ברחובות ניו־יורק. בעמוד זה: בריאות, פיתוי ואימה.

יגאל קמחי, איש מודיעין ותיק, מביא את סיפורו של השי"ן, באמצעות רומן על צעירה מיסתורית, שחצתה את הקווים וחיה בקרב הבריטים, בימי המנדט האחרונים ● הבריטים נחשבו כובשים שנואים. מי שהתקרב אליהם היה בוגד ● כל האמצעים היו כשרים לחיסולם ● לאורה גורדון היתה אחת מהן. מה היו המניעים שלה? ● דמות מורכבת החושפת את בעיות התקופה המרתקת של טרום־המדינה. דראמות עזות ● „מעבר לקווים", מוקדש לקהיליית המודיעין, המוח שמאחורי הכוח

יותם ראובני

יגאל קמחי, איש מודיעין ותיק, מאנשי שירות־הידיעות של ההגנה, מפרסם רומן על צעירה מיסתורית שעברה את הקווים והיה בקרב הבריטים בימי המנדט האחרונים. אווירת הימים ההם, הקסם של העיר הקסנה, הקוסמופוליטית, שבה כולם מכירים את כולם, הסתירה הראמות עוזה, שלא כלפו על פני השטח.

החלוקה הפנימית היתה נוקשה ביותר. הבריטים היו כובשים, וכל מי שהסתפח אליהם נחשב בוגד. לא היה שום מקום לאהבה, וכל מי שעבר ל„בווינגראר", השטח המבוצר של הבריטים, כאילו עבר לעולם אחר. כל האמצעים היו כשרים במאבק נגד בוגדים כאלה.

לאורה גורדון היתה אחת מהן, אבל המניעים שלה הזיו מורכבים הרבה יותר. הפוליטיקה לא עניינה אותה. המעשים שלה הקרימו את התקופה שבה חיה, והעובדה שלבסוף הסכימה לעזור למודיעיו של ההגנה, רק תופשת את המורכבות של הדמות ושל התקופה כולה.

■■■

ב־1910, שנה רוגקה, אבורה כבר, ישב דב קמחי, סופר לעתיד לבוא, אז צעיר בשנות העשרים לחייו, והעתיק למחברת „יומחדת דברי סופרים שמצאו חן בעיניו. בין השירים שבנו של רב, יגאל, מצוי שיר שלא פורסם עד כה בשום מקום, המתחום בשם „שטאטשעקעס", הוא ש"י ענגין:

אל יעבר, אל שיור
מיצוני נא דומו
אל תזמר, אל תנגן
מי רע לנו הוום.
רע לנו הוום
דשמים ימי אבל
הום נא מיצוני
גם אתה הבל.

דרך אורכה עשה יגאל קמחי, עד ששיבץ את השיר הזה בדומן הראשון שלו, „מעבר לקווים" שרואה אור בימים אלה. קמחי, מי שהיה ראש השי"ן (שירות הידיעות של ההגנה) בירושלים, מוכירו של הנשיא הראשון חיים וייצמן, איש־עסקים ועתה הוא המנהל של הקרן לכישוון ישראל, לא רוצה לכתוב היסטוריה. נוהר מפני השיממון שעוברות, שהיו חשובות בשעתן, עלולות להפיל על הקורא כיום.

■■■

קמחי בחר להביא קטע מסיפורו של השי"ן, לפי מה שידוע לו מניסיונו, באמצעות רמות פיקטיביות, לאורה גורדון. לאורה, שבאנגלית ביטאו את שמה לורה, היתה בתו של מורר ספרים רתי, ירוע בירושלים הקסנה. בחנותו של האיש נהגו לבקר סופרים כמו עגנון ושטרניתוכסקי.

לאורה התאהבה בחיל בריטי יפהתואר, ומעם היא יוצאת איתו לטיול. בעיני היהודים הדתיים, לא יכול להיות מעש חמור מזה. מגלחים את ראשה, והיא מתחילה לסמח שנאה כלפי הערכים שאומרים עליה ללכת לפי ליבה.

לאורה עוחבת את בית הדהיה ועוברת לגור אצל מיס לנראו, מנהלת בית־הספר אוחלינה דה רושפילד. כביתה של לנראו, היא מופגת תיגוך קוסמופוליטי לצד הקפדה המורה על מיצוות היהדות. לנראו מוצאת ללאורה עבודה אצל הבריטים. תחילה היא עובדת אצל המוכיר־הראשי של הנציב (מקביל לראש־ממשלה כיום) ולכסוף היא נעשית נסמחת לענייני עיתנות, הצריכה להביא מפני המוכיר מדי יום, תמצית של העיתונים העבריים בארץ.

הביתוק שלה מהחיים היהודיים כמעם מוחלט. לאורה פועלת ב„בווינגלאנר", שמח מגורר בתיל, סביב מיגרש הרוסים בירושלים, שבו מצויים המישרדים של הפקידות הבריטית. היא לא תסלח לזוהיה לעולם על מה שעשו לה.

במקביל מובא הסיפור של השי"ן בירושלים. המפקד, זאב, מגיע העירה ומתחיל לארגן את המעקב.

אתה זאב?

„אני גם זאב וגם לאורה. בניתי סיפור על־פי דמויות אחרות".

השי"ן הנוה מעורה מקיפה של יהודים שעבדו במישרדים הבריטיים. מדי יום היה יוצא מירושלים מעום פייפר, שהעביר לתל־אביב מלים של מיסמכים שהגיעו לשי"ן בדרך זו. הטייסת של הפייפר נחרגה באחת הפיטות האלה.

מתי יוחלט להפעיל את לאורה ואיך עוצר הקשר אותה, אחרי שהיא עצמה התנתקה מן זיהודים?

„ישנה הפרשה של 27 המרקטורים. הבקשה לרישיון היבוא למרקטורים האלה היתה מונחת אצל הפקיד הבריטי, שטיפל בענייני חקלאות והוא לא חתם עליה. ברור שיובר על משהו אחר – על שיריוניות שהשתתפו בפריצה לירושלים. על כל פנים, רק היא יכלה לגנות לחשיג את הרישיון הזה. לא ידעו אם היא תהיה מעוניינת לשתף פעולה. בסוף ברור שהיא השיגה את הרישיון".

לאורה גורדון היתה דמות אמיתית?

„בספר היא, כמובן, שילוב של כמה דמויות. אבל שלושה או ארבעה מהדברים המוזכרים בספר, שנעשו בידי לאורה, כאילו, נעשו בידי בחורה אחרת, שעבדה במוכירות הראשית של הבריטים ושמה היה שרה אור. היא מתה ביתיתיים".

בין הדברים שלאורה מצליחה להשיג עבור השי"ן, לאחר שהיא מחליטה לשתף פעולה, כאילו חיכתה כל הזמן להזדמנות לנגשים את הזהות האמיתית שלה, יש הפלכה אפסואלית.

לאורה גורה מ־700 תגיליונות של העיתון הרישמי האחרון, שאותו פירסמו הבריטים, דף המעביר את נכסי הכנסיה הרוסית בירושלים מרשות. הבריטים לרשות הכנסיה הלבנה. גזירת הדף היתה מזעות שהתגנה עשתה לרוסים, על שום שהגיבו כנד הקמת מדינה יהודית.

הרכוש השווה מיליארדים של הכנסיה הארומה בארץ, בא לה בזכות אותה פעולה של ההגנה: המשלחת שביקרה בארץ כיכים אלה. באה לבדוק רכוש שאילמלא אותה פעולה, היה עובר לידי הכנסיה הרוסית הלבנה, ברומה למה שקרה מעבר לקו הירוק.

הישג נוסף של לאורה הוא השגת היום המועד המדוייק, שבו ייצאו הבריטים מהארץ, ב־14 במאי 1948. יש כאן סיפור מופלא על רומני תימוני, שקבוה כמי כל „השפיון", שרצה למכור את המועד תמורת 50 מוגנם, והסתפק לבסוף ב־25 לירה.

„הזרות למידע זה", אומר קמחי, „הגענו לבווינגראר שעה אחת אחרי צאת הבריטים. לא נורתה אף ירייה אחת וזה היה חשוב ביותר משום שדי היה בכך שהערבים יציבו מכונת־יירייה על גג בניין ג'גראלי, כדי לשתק את כל מערב ירושלים".

הספר מסתיים עם הכרזת המדינה. לאורה נשארת עם זאב, איש ההגנה, בדירה של השי"ן בירושלים.

■■■

אז הכרת את אור היא נגרדזקי?

„כמובן. הפעלתי אותה".

אתה זאב או לא?

„אמרתי לך. כן ולא".

היא לא מלוה לחדידיה על מה שעשו לה.

„לא. אנב, היא סירבה להיפגש עם אחיה, שהיה לו תפקיד חשוב באצ"ל".

יש בספר יהסים מחודדים מאוד בין דתיים וחילוניים.

„כן. אבל הטולרנטיות היתה אז גדולה יותר".

דיית כל הזמן בש"ש?

„גמרתי את הלימודים בגימנסיה רחביה ב־'33. נסעתי ללמוד עיתונאות בקיבנגס קולג', לונדון. חזרתי ארצה ב־'35. עבדתי בלישכת העיתונות הממשלתית. הייתי בחיל־האוויר הבריטי מ־42 עד '46. כאשר חזרתי ארצה, ב־'46 נקראתי על־ידי ההגנה להצטרף לש"י".

ואיך היה אז? היתה אווירה של תבבים, של אספיונאז?

„העבודה היתה בעיקר איסוף אינפורמציה. כאשר הגשתי את דו"ח המודיעיני הראשון, היתה הרגשה שזה חידוש עצום. אחרי 2,000 שנה יש דו"ח מודיעין, לא סתם מידע לא מעובד, אלא דו"ח בכלל הערכות".

■■■

ב־1948 עבר קמחי לתל־אביב, ועומד בראש השי"ן בעיר. מהגרעין הזה של השי"ן, קם חיל המודיעין של צה"ל, שבראשו עמד איסר בארי. חיים הרצוג, נשיא המדינה, היה סגנו של בארי וקמחי היה עורך של הרצוג, בדרגת סרן.

בסוף אותה שנה הציע אותו מישרד החוץ שיכון כמוכיר של חיים וייצמן, הנשיא הראשון.

„הייתי עם וייצמן ארבע וחצי שנים, עד יומו האחרון. ספר, כפי שהבהרתי, על וייצמן, נמצא אצלי בכתובים. הוא היה איש חכם ובעל הומור. הנה דוגמה. וייצמן ישב במלון בלונדון ושלח את אבא אבן לצד"ל, להבטיח שבריטניה תצביע באו"ם למען הקמת מדינת ישראל. צד"ל ניסה להתחמק ואבא אבן אמר לה: אם אתה לא נותן תשובה חיובית, אני שולח מחר את וייצמן אישית. וצד"ל אמרו: ישמור אותי האלוהים. אל תשלח לי את היתורי הזה, שאי אפשר לעמוד במפניו".

■■■

אחרי מותו של וייצמן, פרש קימחי לעסקים פרטיים. עתה, אף שהוא גימלאי, הוא מנהל את קרן ההתגברות לכיסחון ישראל – „הוא לא ליב"י, הוא מרגיש. הקרן עוסקת בגיוס כספים לפיתוח אמצעי לחימה.

מתי הגעת ויחולת לפעוב?

„הסיפור הראשון שלי פורסם ב„דבר הערב", עיתון ערב של דבר. שמו של הסיפור היה „מולדת" ותוא פורסם בחמשכים, בשנות ה־'30. כתבתי סיפורים קצרים וקובץ אחד יצא לאור" בהוצאת מפרה בשם „אוהלים". מאז שיצאתי לפנסיה תיקנתתי הרבה, בעשרים ספרים ובהם „הרוסים" ו„מעבר לקווים", איש מודיעין ותיק, מאנשי שירות־הידיעות של ההגנה, מפרסם רומן על צעירה מיסתורית שעברה את הקווים והיה בקרב הבריטים בימי המנדט האחרונים. אווירת הימים ההם, הקסם של העיר הקסנה, הקוסמופוליטית, שבה כולם מכירים את כולם, הסתירה דראמות עוזה, שלא כלפו על פני השטח.

ישנה הפרשה של 27 המרקטורים ● הבקשה לרישיון היבוא למרקטורים האלה, היתה מונחת אצל הפקיד הבריטי, שטיפל בענייני חקלאות והוא לא חתם עליה ● ברור שזובר על משהו אחר – על שיריוניות שהשתתפו בפריצה לירושלים. על כל פנים, רק היא יכלה לגנות לחשיג את הרישיון הזה, לא ידעו אם היא תהיה מעוניינת לשתף פעולה. בסוף ברור שהיא השיגה את הרישיון".

לאורה גורדון היתה דמות אמיתית?

„בספר היא, כמובן, שילוב של כמה דמויות. אבל שלושה או ארבעה מהדברים המוזכרים בספר, שנעשו בידי לאורה, כאילו, נעשו בידי בחורה אחרת, שעבדה במוכירות הראשית של הבריטים ושמה היה שרה אור. היא מתה ביתיתיים".

בין הדברים שלאורה מצליחה להשיג עבור השי"ן, לאחר שהיא מחליטה לשתף פעולה, כאילו חיכתה כל הזמן להזדמנות לנגשים את הזהות האמיתית שלה, יש הפלכה אפסואלית.

לאורה גורה מ־700 תגיליונות של העיתון הרישמי האחרון, שאותו פירסמו הבריטים, דף המעביר את נכסי הכנסיה הרוסית בירושלים מרשות. הבריטים לרשות הכנסיה הלבנה. גזירת הדף היתה מזעות שהתגנה עשתה לרוסים, על שום שהגיבו כנד הקמת מדינה יהודית.

הרכוש השווה מיליארדים של הכנסיה הארומה בארץ, בא לה בזכות אותה פעולה של ההגנה: המשלחת שביקרה בארץ כיכים אלה. באה לבדוק רכוש שאילמלא אותה פעולה, היה עובר לידי הכנסיה הרוסית הלבנה, ברומה למה שקרה מעבר לקו הירוק.

הישג נוסף של לאורה הוא השגת היום המועד המדוייק, שבו ייצאו הבריטים מהארץ, ב־14 במאי 1948. יש כאן סיפור מופלא על רומני תימוני, שקבוה כמי כל „השפיון", שרצה למכור את המועד תמורת 50 מוגנם, והסתפק לבסוף ב־25 לירה.

„הזרות למידע זה", אומר קמחי, „הגענו לבווינגראר שעה אחת אחרי צאת הבריטים. לא נורתה אף ירייה אחת וזה היה חשוב ביותר משום שדי היה בכך שהערבים יציבו מכונת־יירייה על גג בניין ג'גראלי, כדי לשתק את כל מערב ירושלים".

הספר מסתיים עם הכרזת המדינה. לאורה נשארת עם זאב, איש ההגנה, בדירה של השי"ן בירושלים.

■■■

אז הכרת את אור היא נגרדזקי?

„כמובן. הפעלתי אותה".

אתה זאב או לא?

„אמרתי לך. כן ולא".

היא לא מלוה לחדידיה על מה שעשו לה.

„לא. אנב, היא סירבה להיפגש עם אחיה, שהיה לו תפקיד חשוב באצ"ל".

יש בספר יהסים מחודדים מאוד בין דתיים וחילוניים.

„כן. אבל הטולרנטיות היתה אז גדולה יותר".

דיית כל הזמן בש"ש?

„גמרתי את הלימודים בגימנסיה רחביה ב־'33. נסעתי ללמוד עיתונאות בקיבנגס קולג', לונדון. חזרתי ארצה ב־'35. עבדתי בלישכת העיתונות הממשלתית. הייתי בחיל־האוויר הבריטי מ־42 עד '46. כאשר חזרתי ארצה, ב־'46 נקראתי על־ידי ההגנה להצטרף לש"י".

ואיך היה אז? היתה אווירה של תבבים, של אספיונאז?

„העבודה היתה בעיקר איסוף אינפורמציה. כאשר הגשתי את דו"ח המודיעיני הראשון, היתה הרגשה שזה חידוש עצום. אחרי 2,000 שנה יש דו"ח מודיעין, לא סתם מידע לא מעובד, אלא דו"ח בכלל הערכות".

■■■

ב־1948 עבר קמחי לתל־אביב, ועומד בראש השי"ן בעיר. מהגרעין הזה של השי"ן, קם חיל המודיעין של צה"ל, שבראשו עמד איסר בארי. חיים הרצוג, נשיא המדינה, היה סגנו של בארי וקמחי היה עורך של הרצוג, בדרגת סרן.

בסוף אותה שנה הציע אותו מישרד החוץ שיכון כמוכיר של חיים וייצמן, הנשיא הראשון.

„הייתי עם וייצמן ארבע וחצי שנים, עד יומו האחרון. ספר, כפי שהבהרתי, על וייצמן, נמצא אצלי בכתובים. הוא היה איש חכם ובעל הומור. הנה דוגמה. וייצמן ישב במלון בלונדון ושלח את אבא אבן לצד"ל, להבטיח שבריטניה תצביע באו"ם למען הקמת מדינת ישראל. צד"ל ניסה להתחמק ואבא אבן אמר לה: אם אתה לא נותן תשובה חיובית, אני שולח מחר את וייצמן אישית. וצד"ל אמרו: ישמור אותי האלוהים. אל תשלח לי את היתורי הזה, שאי אפשר לעמוד במפניו".

■■■

אחרי מותו של וייצמן, פרש קימחי לעסקים פרטיים. עתה, אף שהוא גימלאי, הוא מנהל את קרן ההתגברות לכיסחון ישראל – „הוא לא ליב"י, הוא מרגיש. הקרן עוסקת בגיוס כספים לפיתוח אמצעי לחימה.

מתי הגעת ויחולת לפעוב?

„הסיפור הראשון שלי פורסם ב„דבר הערב", עיתון ערב של דבר. שמו של הסיפור היה „מולדת" ותוא פורסם בחמשכים, בשנות ה־'30. כתבתי סיפורים קצרים וקובץ אחד יצא לאור" בהוצאת מפרה בשם „אוהלים". מאז שיצאתי לפנסיה תיקנתתי הרבה, בעשרים ספרים ובהם „הרוסים" ו„מעבר לקווים", איש מודיעין ותיק, מאנשי שירות־הידיעות של ההגנה, מפרסם רומן על צעירה מיסתורית שעברה את הקווים והיה בקרב הבריטים בימי המנדט האחרונים. אווירת הימים ההם, הקסם של העיר הקסנה, הקוסמופוליטית, שבה כולם מכירים את כולם, הסתירה דראמות עוזה, שלא כלפו על פני השטח.

החלוקה הפנימית היתה נוקשה ביותר. הבריטים היו כובשים, וכל מי שהסתפח אליהם נחשב בוגד. לא היה שום מקום לאהבה, וכל מי שעבר ל„בווינגראר", השטח המבוצר של הבריטים, כאילו עבר לעולם אחר. כל האמצעים היו כשרים במאבק נגד בוגדים כאלה.

לאורה גורדון היתה אחת מהן, אבל המניעים שלה הזיו מורכבים הרבה יותר. הפוליטיקה לא עניינה אותה. המעשים שלה הקרימו את התקופה שבה חיה, והעובדה שלבסוף הסכימה לעזור למודיעיו של ההגנה, רק תופשת את המורכבות של הדמות ושל התקופה כולה.

■■■

סוף סוף בישראל!

AEG גרמניה מציגה

את: מקפיא ARCTIS 1510 GS

צעד גדול לפני כולם!

באמצעים למסורת של איכות וקידמה טכנולוגית AEG מציגת - סוף סוף בישראל - את המקפיא ARCTIS 1510 GS עם התכונות הבלעדיות.

אין רדיאטור מיצוני לכן, אפשרות הצמדה לקיר

21 שנות איחסון במות דגגת הפסקת חשמל

פרמומטר פנימי לשמירת המטפרטורה

אפשרות איחסון פירות וגפחים נחלים.

15 שנות במוחר נגרות ע"י EVIS

יתרונות נוספים:

★ כיוון טמפרטורה רצויה לפי בחירה בסיבוב כפתור חלק - ללא קפיצות!

★ צריכת חשמל 1.2 קוט"ש בלבד ב־24 שעות לקיבולת 100 ליטר.

★ הא קירור עם מלקח ושתי מגירות קירור בעלי יכולת ייצור קלח עצמי.

★ נורות בקורת והפעלה לשליטה ולתפעול קלים ונוחים.

AEG מסורת של איכות!

NOAL R.O.DONG

לרשימת בתי־מסחר המובחרים: בת־אביב - אלשוס - הר־ציון 30 כפר המורות אלקטרו אור כהן - הרצל 61 אמל"ק - רוטשילד 13 כהן - שד' רוטשילד 29, יפו מקף - אלבר 66 מס' 1 - בן עזרא 34 ג.ג.ג.ג. - בר־לבקין 13 רמת גן - אלבר 111 ירושלים - אבנר 111 ירושלים - אבנר שמה - לוקר 10 סלון ירושלים - הו 97 לשמיר - סטרוגוס 29 שיר ומקל - יפו בר 13 מרכז ירושלים - רחי יפו 50 חשמל - שיקיפין חשמל יבנאלים 25 - עיר לון חשמל - שד' המלכות 46 - בקן מיסים אירם חשמל - רח' בגין 2 סלון באלים - ריאלקן בגאר אשקלון - סמן אלון - קנ.ל. 98 - ג.מ. אלקטרוניקה - מלמוקון 49 חבשאים - מרכז רסקו אילת - חמכון - שדי מדיאן אשקלון - קרן אור - הרצל 22 באקום אל בריאן - אל־אנור מעלה בית סהור - אחים עטון - מרכז מסחרי רסקו מבי בדק אלעפיסיה - ירושלים 12 בבאלים - מנאלי - מעלה לבונה 10 הרצליה - סלון הדקלים - סוקולוב 55 ירדיו אלעיסיה - סוקולוב 23 מלון - מבוא - מן 10 מלכה 37 מחה - סוקולוב 65 מה הבר מגלילית - יפו שד' כהן - מרכז מחדר־סיבריאם - קנה - רח' הגליל אלקטרוניקה - רח' הרצל אלקטרוניקה - שרים - מרכז מסחרי נחריים - שלמה אלקטרוניקה - קרן המלון מבנין מס. בנ-עיתון - פינקלשטיין - ויצמן 26 נתניה - מיקס אבנהם - הרצל 55 נס - אלקטרוניקה - שד' בן גוריון 12 בת־עקום הרצל 56 הדרה - נ.מ. אלקטרוניקה - מיכאל מלמדן, ק.ק. אלקטרוניקה - מיכאל מלמדן - עקרבה - תשמל שמשית - ברור 3 מחים אינראוטלי - דגמה מרכזית מגולה פתח־תקוה - קרמה - חיים כהן 1 רחוב אהרון - חיים כהן שדר מר ק.מלאכי - עבדי מיסים - פרסם מסחרי קרמון - מסחר מקס - מרכז הנס-מר קרמן מתכון הראשל"צ - בן יקר - בראלים 7 בר־מלכי - דרשקין 43 בר־אמונות - כהנ - ביתה בדיקה 6 נ'רמת-גן - הרצ'אשר - הרצ'אל 26 מלון רמת-גן בראלים 69 רמת-פתרון - נוד אלקטרוניקה - אלשקין 145 מלון - אמבר אוריאנל - בראלים בלגנה - אלי מקנה - אלטרוטנטי 11 רשת חשק"ל, ציטוטה הלקון)

בוגדת

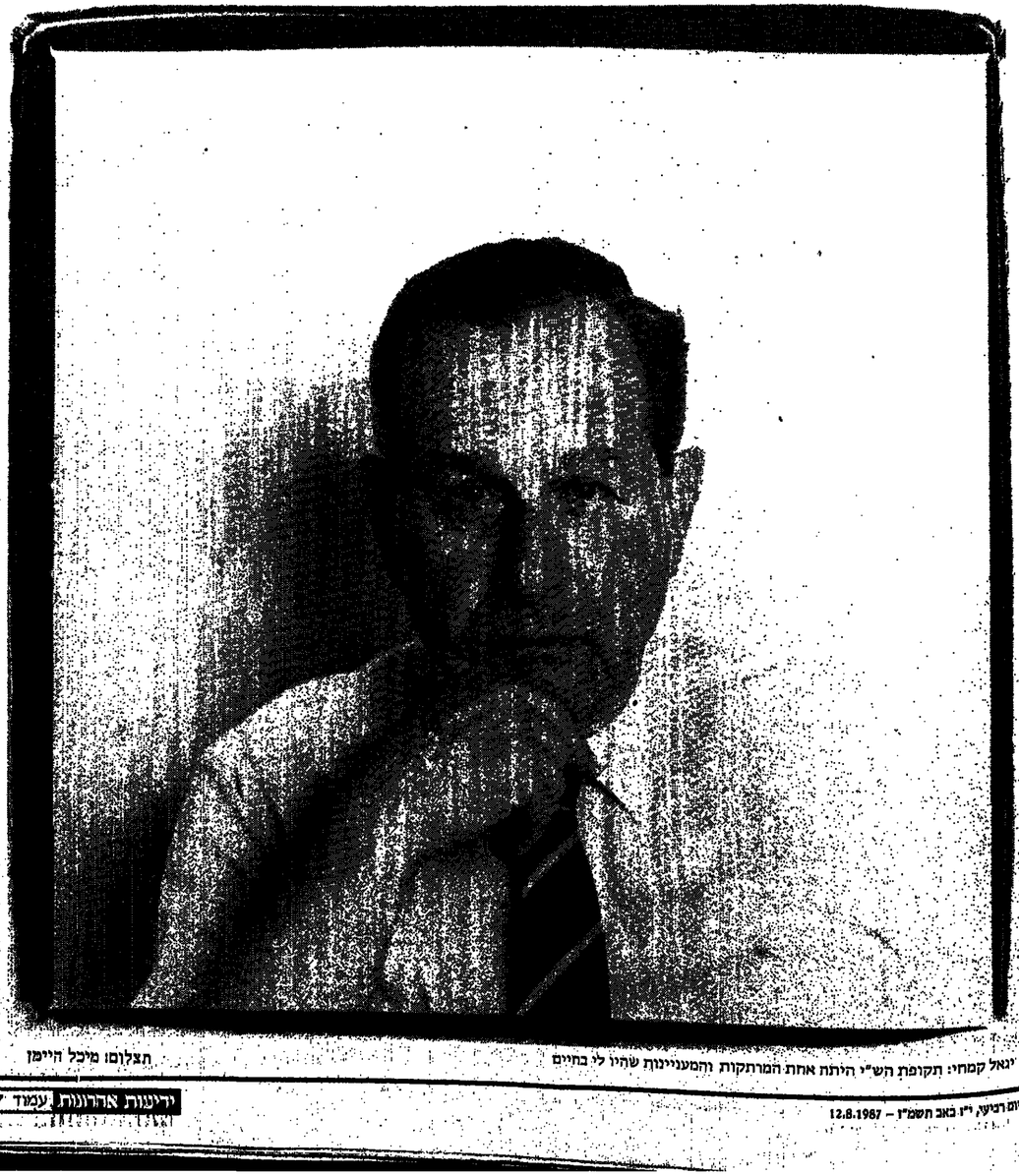

יגאל קמחי: תקופת הש"י היתה אחת המרתקות והמעניינות שהיו לי בחיים

תצלום: מיכל היימן

של הנדריק סמית, ו„מקום מועד" מאת פסריק מוניתאן".

ועכשיו, אחרי „מעבר לקווים"?

„פנו אלי מקול־ישראל, ואמרו כי בספר הזה יש חומר, שהיה חסר להם על הימים של טרום המדינה. לקראת חגיגות שנת ה־40', יש ברעתם לערוך סדרה בת 24 תסכיתים לפי הספר. אנב כך הציעו לי לעבד את הספר. יש ברעתי להיענות לבקשה זו".

העיסוק בעבר נותן לך איזו פרספקטיבה מיוחדת על המצוה? מה אתה אומר על מה שקורה כאן עכשיו?

„ידוע הביטוי הזה, הימים הטובים ההם. מה שהיה בעבר נדמה לך ככוב ויפה. בשבילי, תקופת הש"י היתה אחת המרתקות המעניינות שהיו לי בחיים. הביני שלי היה בודד. אבל לא הייתי בודד, ואני אומר לך שזו היתה תקופה נפלאה".

וכמה בקשר למה שקורה עכשיו, נגיד בקשר לשעבר?

„מהש"י צמח שירות הביטחון הכללי, חיל המודיעין, המוסד ומחלקות בין אחרות, שאולי אינן יידועות כלל ואפילו מכונים הנקראים איסטרסניים. כולם נבעו מאותה יחידה שהוקמה בשנות ה־30'. עכשיו, רבים לא יודעים בכלל מה זה היה השי". אני לא יכול להינתק מתחושה, שרבים לא צריכים לצאת החוצה. אולי בגלל שאני איש מודיעין ותיק. אם נעשים דברים לא בסדר, צריך להעניש את האיש, כדי שאנשים יידעו. אבל הכל חייב להיות דיסקרטי".

גם בעניין כמו עיאתר נאמסוו?

„לא, לא בעניין נאמסוו. יש להבדיל. אולי הוא לא עשה כל מה שסמלו עליו, אבל עשה מעשה רע. בוודאי שאין צורך להשתמש בכוח".

לא מדובר רק בכוח, אלא בעיקר על שיגויים עשייה, השפלה.

„לא צריך להשתמש גם בהשפלות. בפתח ספרי כתוב: מוקדש לקהיליית המודיעין, המוח שמאחורי הכוח. המודיעין צריך להשתמש במוח ואת הכוח צריך להשאיר לשילטונות".

שיעור מס' 3

צילום במבזק (פלאש)

המבזק האלקטרוני (פלאש) הוא כלי חשוב ומועיל המאפשר לנו לצלם במקום שאין בו תאורה מספקת לצלם בלעדיו. אבל מכשיר קטן זה עלול להיות לרוע אם לא משתמשים בו בצורה הנכונה.

תאורת המבזק — בדרך כלל נוהגים להשתמש במבזק כתאורה ישירה, על הנושא המצולם.

תכונתה האופינית של תאורת המבזק, שהיא חריפה וחזקה בעוצמתה בטווח קרוב — והיא חולכת ופוחתת במהירות ככל שהמרחק גדל. המבזק מאיר בעוצמה רבה עצמים ורמיות שקרובים למצלמה — ומשאיר באפלולית ובצל דמויות ועצמים שנמצאים רק מטרים ספורים מאחור. שגיאה אופיינית של המשתמשים במבזק אלקטרוני,בתאורה ישירה,הוא הנסיון להאיר מעמד שיש בו עומק ושהדמויות והעצמים שבצילום מפוזרים במרחקים שונים מהמצלמה. הדמויות והעצמים הקרובים יתקבלו "שרופים" מרוב אור — ואילו הדמויות והעצמים המרוחקים יתקבלו חשוכים ואפלוליים. בתאורת מבזק באור ישיר חשוב להקפיד שהנושא המצולם שאותו אנו מאירים במבזק, יהיה במישור אחיד,באותו מרחק מהמצלמה — וכך תתקבל תאורה אחידה על פני הנושא כולו.

התזזיר אור מהמבזק — אור המבזק מבזיק לשבריר של שניה ואנחנו לא מסוגלים לקלוט ולהבחין באפקטים שתאורתו יוצרת ו... במקים שהיא עלולה לגרום. שגיאה נפוצה היא לצלם בתאורת מבזק מול חלון, זכוכית או מראה —ולקבל בתמונה בוהק חזק של המבזק המוחזר מהמראה או החלון אל המצלמה — התוצאה: בגלל הבוהק החזק קשה מאד להבחין בפרטי הנושא המצולם. ע"י שינוי זוית הצילום — ניתן להמנע מהחזר הבוהק למצלמה. תזוזה לזוית שטוחה יותר לחלון או למראה וצילום התמונה מהצד, וגרום לכך שאור המבזק יוחזר בזוית הפגיעה שלו לאחור — ולא אל תוך המצלמה.

כדאי לזכור: כאשר השמש גבוהה בשמים או נמצאת מאחורי הדמות, הדמות המצולמת נראית השוכה לגמרי.

כצילום דמות כשהשמש מעליה או מאחוריה, רצוי לצלם בעזרת מבזק. כך הדמות והרקע גם יחד מוארים במידה הנכונה.

צילום במבזק בשילוב עם אור יום — עיקר תפקידו של המבזק הוא לאפשר לנו לצלם במקום חשוך. אך יכולים להיות למבזק האלקטרוני שימושים חשובים נוספים שישפרו לנו את איכות הצילומים בכמה דרגות!...

מוכרת התופעה שכאשר מצלמים באור שמש חזקה, בצהרי היום, כאשר השמש נמצאת מעל לראשינו — מתקבלת תמונה קונטרסטית-ניגודית מאד, עם צללים כבדים ועמוקים על פני המצולמים. כאשר השמש נמצאת מאחורי הדמות המצולמת, הדמות מתקבלת כמעט כצללית, כהה ומוצלת. תוספת של מבזק אלקטרוני לאור השמש הקיים — תיתן לנו תוצאה הרבה יותר מוצלחת! המבזק ישמש כ"אור מילוי" על הפנים, ויכניס פרטים לכל האזורים המוצלים. חשוב לראוג שעוצמת אור המבזק לא תהיה חזקה מזו של אור השמש. ש"אור המילוי" לא יהיה חזק מ"האור העיקרי". באופן מעשי — צריך להפעיל את המבזק האלקטרוני גם בצילום באור שמש חזקה.

הקפאת תנועה — משך ההבזק של מבזק אלקטרוני הוא שבריר שניה, מסיבה זו מסוגל המבזק להקפיא כל תנועה! עובדה זו מאפשרת לנו לצלם, ללא כל חשש של טישטוש, מגוון של נושאים נעים, זזים, קופצים, רוקדים, וכו'.

צילומי ילדים שזזים ומסתובבים ללא הרף; צילומי ספורט ספונטאניים, צילומי רקדנים שמתנופפים באויר; כל אלה הם רק חלק מהנושאים המעניינים שאפשר להסוך אותם למעניינים עוד יותר ע"י הקפאת תנועתם באמצעות צילום במבזק. (פרטים נוספים בחוברת "לומדים לצלם עם קודאק" בחנויות הצילום).

השוה לזכור: המבזק מאיר בחוקה עצמים קרובים ו"נחלש" ככל שהם רחוקים יותר.

בצילום עם מבזק חשוב להקפיד שהדמויות המצוצמה במרחק מרות או יותר, שווה מהמצלמה. כך כולם יהיו לתאורה נכונה.

קנית סרט צילום של קודאק- מגיעה לך חברת "לומדים לצלם עם קודאק" חינם!

Kodak DISTRIBUTOR

תגיד "קודאק"

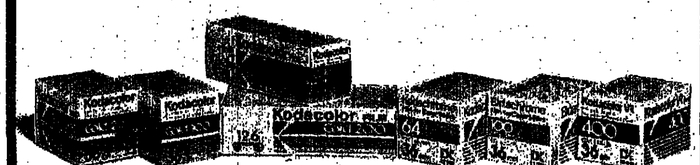

בחרו את סרט הצילום המתאים למצלמתכם ולתנאים בהם אתם מצלמים. לבחירתכם סרטי שיקופיות (100ASA ו-64ASA) וסרטים להדפסת תמונות. 100ASA GOLD — לצילום באור יום רגיל או בעזרת מבזק. 200ASA GOLD — סרט רגיש לצילום במגוון רחב של תנאי תאורה או בעזרת מבזק. 400ASA VR — סרט רגיש במיוחד לצילום בתאורה מועטה ללא מבזק. (בקרוב גם 400ASA GOLD).

יהודית אוריין

ז'אבו: ההדר מול המראה

אפשר רק להצטער על מה שעשו לו באותו ערב תביגי בבניני-האומה בירושלים.

"חיים בסער" הוא שם הסרט הביוגרפי של זאב ז'בוטינסקי. את הסרט כתב חנן פלר, ביים שמואל איפברמן, והיחיד שעשה בו משהו חיובי, הוא השחקן אשר צרפתי, שניסה ללטש את דמותו ביצירת הנפל.

הסרט הוקרן בנוכחות הנשיא ורעייתו, ראש הממשלה ורעייתו, שר התעשיה והמסחר ורעייתו (בשימלת מוסלין בהרפס דמוי נוצות לבנות על רקע שחור), שר החינוך, הנכדה, מעריצים, חברי מפלגה וכמה שורות ריקות. את יצחק שמיר תפסתי מנמנם בעצימת עיניים. רחמנות. אומנם ליכור, אומנם סרבן-שלום, אבל עובד קשה. באמת עובד קשה.

הסרט לא השכיל למלא את החסר בידיעת אישיותו של ז'בוטינסקי. אני ווכרת לו, לז'אבו, שעות חסד יפות למקרא סיפוריו הקצרים. סיפורי אהבה לבתה של בעלת-חברה, שנשאו ניחוח מרכז-אירופי, מאור מאור לא יהודי לאומי, ניחוח של דיוד פוגל או סטיפן צווייג או ארתור שניצלר. מהרומן הנהדר שלו "שמשון" זכורה לי צוואתו של מייסר ביתו"ר והצה"ר: "איספו ברזל, שימו עליהם מלך, ולימדו לצחוק".

פעם קראתי עליו, שהיה מתרגל את נאומיו לפני המראה, ובשביל ההדר היה מאבק את פניו באבקת פודרה. לא בזיוק מתאים לתושבי קיית-שמונה.

את התרגום המצויין של ז'בוטינסקי לאנאבל לי מאת אדגר אלן פו, אני זוכרת בקריאתו הפועמת של יוסי בנאי, ובו שיבוש עברי, שבעשה רוחן:

"ים קרפלי" – צריך להיות "ערפלי", בחידיק ובלי רגש. אבל זהו חינו של כתם מלידה, שהופך לנקודת-חן.

מכירה בכריסטי

את גורמה-ג'יין מורטנסון גילה הצ'לם הצבאי דיוויד קונגור, שנפטר לפני שנה, בבית-חרושת בסוף מלחמת העולם השניה, כשצילם נשים מגוייסות למאמץ המלחמתי. לאחר מכן עבר לפיליפינים, והפילם עם התצלומים אבדו. חלקם נתגלו מחדש ויימכרו ב"כריסטי" הלונדוני, ב-28 בחודש זה.

אם...

אם אתקל שוב באחת הכותרות, כמו-לה המקומונית העברית, קאמבק – יבוא לי להקיא את בני מעי.

למעלה, ג'יין מנספילד ולמטה דיאנה דורס, שתיהן באחרית הקריירה שלהן. מה היה יכול לקרות למרילין מונרו.

גורמה-ג'יין, לימים מרילין מונרו, בצילום של דיוויד קונגור, למאמץ המלחמתי.

טוב שכך

בכתבה שהוקדשה בשבוע שעבר לזכרה, מעלה בלה אלמוג ספקולאר ציות, מה היה קורה למרילין מונרו, אילו היתה מאריכה ימים, כיום בת 61. לפי קומתה, מבנה גופה ורשגותה, היתה ודאי מקבלת את מפריחיה של דיאנה דורס או ג'יין מנספילד, השחקניות הסקסיות שהיתה בנות גילה.

אולי מוטב ככה.

הגזרות

חומש מהוז פרופסור אסא כשר, מרצה צעיר-יחסית בפילוסופיה, תלמיד ומסייעו של פרופסור יהושע בר-הילל המנוח, מסביר לתלמידיו: "חופשה, זה כשאפשר לעבוד כל הזמן, בלי שמפריעים לך."

גרדומים

להבריל הרבה הבדלות:

לפני כשבועיים, אחרי הכרזת הפראנסנר, חזר מיכאל דקל פרוצה משיחה עם שר התיירות: "סיכמתי עם השר שריר, שאלה שיהיו בסרא-

טעמי הלב התיכון

אחרי שכבים האורות בתערוכה, אפשר ללכת שוב לסוכה הלבנה של מישה ביטו. לא נמאס לי. פירות-ים מטוגנים כדבעי, עד כדי טישטוש צורתם המבעית למי שרגיש לנושא ובוחל בשמותיהם העבריים, כמוני. הקלאמארי הוא מן הטעימים ביותר באגן הים-התיכון. כשטעם אותם מן-כיר ההסתדרות – אחר מאלה שברי-מוס – התלקק, ציפס כזה סוב עוד לא אכלתי. אצל מישה אין מוס ואין בוריה בתוס הזה. במקומם, לקינוח, פני תאנה שחנטו, מאלו שמביאים לו ערביי עזה; אבטיח ישראלי נטול חרצנים ומאבדם בצבע ריבס, שנערי הסביבה מטפסים לו. איש-איש תחת גפן ותאנה, עם בריזה של ים. אין איקונריישן.

המחירים כמו עם.

המנון האציל

פ. ל. ה.

במדור הקודם ניסיתי להעתיק כאן מעשה קונדס, ששתתה החיסטוריה ה'דה'ה הליל, מלחין המאריס יז. אבל אז חסר לצון מעבר התפלילים שלי ובלע, על קירבו ועל כרעיו את הסיטקה בשלמותה, וקינח את פיו. כך נבלעה כליל האירוניה ההיסטורית: מיסיה רה-ליל, מחבר הימנון המהפכה, לחן ומלים, לא היה מהפכן כלל. להיפך, מקורב היה לאר-צולה, ועל כן גם הסב לו את התואר "רה". בימי המערוף של רובספייר נשחטו רוב יידידיו האצילים, שאירח לחברתם אותו ליל השראה, בשחיבר את הימנון. אף גזר דינו היה לגיל-יוסינה, אלא שנעשה לו נס ורובס-פייר עצמו נערף. רוזה רה ליל, שק-בור היום סמוך לנפוליאון בבית

"היכן אניז רגלי עומדות בניו-יורק, אולם אפי מריח ריחות כתריאליבקה". קריקטורה של שלום-עליכם, שפורסמה עם בואו לניו-יורק, 1914.

האינואלידים, גמר את חייו בעוני ובחוסר כל, כשהוא מתרפס בגנרניק זקן אצל הרשויות, ואומר להם, אני זה שחיברתי את ההימנון של הרגל התלת-צבעוני.

לנקהנוגים בלבד

ספרו של ויטולד גומבריוביץ' הפיל בפח לא מעט קוראים. בספר "מרונו-גרסיה" – ספר ראשון נשלו שתורי גם לעברית – אין דבר וחצי-דבר משמן המבטיח. הסופר הפולני (אחד היוצרים הבולטים והמרתקים בספרות המאה העשרים" – מ.פ., כמצוטט על גב כריכת הספר), שעוב את מולדתו קרוב לפרוץ מלחמת-ה עולם, שולח את גיבורו הבדוי, המ כונה אף הוא גומבריוביץ', לשוטט ברחבי פולין המרומיינת של שנות המלחמה. משעמם נורא.

גם ג'ורג' גרוס הגרמני, יליד 1893, חיבר ממולדתו לפני המלח מה, אך שב לברלין כדי למות בה, בסוף שנות ה-50'. הוא נחשב לק ריקטוריסט של המאה. בריסונו האסאוריים הכוסים, תצחיק את פר פורי בסיסתה של רפובליקת וייטאר, שבין שתי המלחמות. בורגנות, ממון, מין, חוירות, רקב, רוע, כיעו וניוון. גם חוסמים גסים, ממוקי אל כוהול, רשומים בקווים דקים כשר פוז. כדאי לראות בביתן הלנה רובי נשטיין בתל-אביב, עד 8 בעבר, רוב יצות השבוע. ההערוכה יורדת בסוף החודש.

ג'ורג' גרוס. "למני זריחת השמש", 1922

פנתר את הנפה לעשקת הטרילאות של הילדים*

משחת השיניים היחידה המכילה אמין פלואוריד אורגני, הפלואור הפעיל פי 3 במניעת עששת.

אמין פלואוריד אורגני: הפלואור היחיד בעל פעולה אנטי-בקטריאלית, נגד החיידקים הגורמים לעששת.

האמין פלואוריד מתחיל לפעול מיד עם תחילת הצחצוח - חודר לשכבת האמאייל בשן, ומעלה את עמידותה בפני עששת לאורך זמן.

אלמקס איננה מכילה דטרגנטים. ולפיכך אינה גורמת לשחיקת אמאייל השן.

מאושרת ע"י הסתדרות רופאי השיניים בישראל כפעילה במניעת עששת (ריקבון שיניים).

Elmex - השם המוביל בקרב רופאי השיניים באירופה ובישראל בתחום משחות השיניים הבריאותיות.

*מחיר מקסימלי מומלץ לצרכן כולל מע"מ 3.48 ש"ח בלבד.

אלמקס יעילה פי 3 במניעת עששת
עם אמין פלואוריד

אלמקס מאושרת ע"י הסתדרות רופאי השיניים בישראל
מיוצרת ע"י טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ. ברשיון מחברת GABA שוויץ.

מיקרוגל

פיטריות ואבוקדו

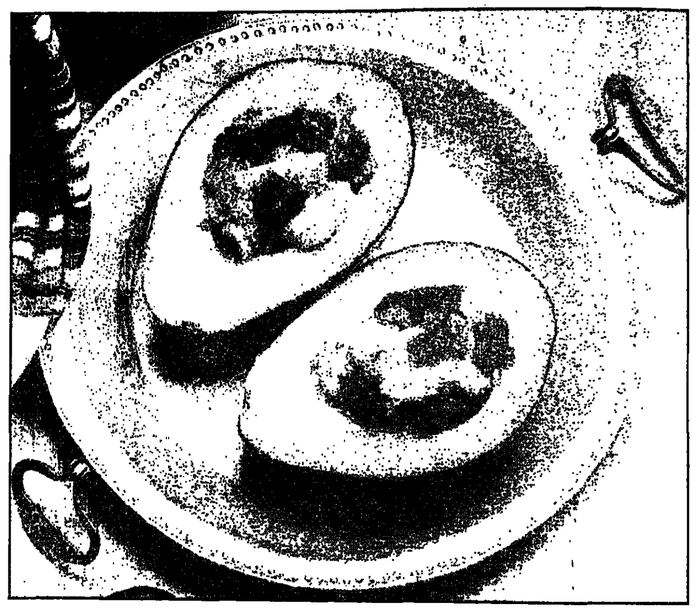

פיטריות ברוטב יווני

המצרכים: 2 כפות שמן זית; בצל בינוני, קלוף וקצוץ; 2 שיני שום מעוכות; 4 כפות רסק עגבניות; כפית עשבי תיבול טריים מעורבים, קצוצים; ½ כוסות מרק צח רותח; מלח ופלפל; 500 גרם פיטריות שמפיניון קטנות; פטרוזיליה קצוצה לעיטור.

שמים שמן, בצל ושום בכלי בישול גדול. מכסים את הקערה בידיעה פלסטיק דביק, ועושים בה חתך קטן. מבשלים בעוצמה מלאה (650–700 וואט) במשך 5 דקות. בוחשים פעם אחת במהלך הבישול. מוסיפים רסק עגבניות, עשבי תיבול, מרק ותבלינים ומערבבים. מוסיפים פיטריות, מכסים מחדש, ומבשלים בעוצמה מלאה במשך 8–9 דקות. מערבבים פעם אחת במהלך הבישול.

מעבירים את הפיטריות לכלי הגשה, ומעטרים בפטרוזיליה קצוצה. מגישים חם או קר.

אבוקדו אפוי עם בשר

המצרכים: 40 גרם מרגרינה; כוס פירורים מלוחים שחור עדין; 100 גרם נקניק מורטדלה, קצוץ דק; 6 כפות שמנת צמחית; מלח ופלפל; ½ כפית פטרוזיליה קצוצה; 2 אבוקדו גדולים; כף מיץ לימון; פטרוזיליה קצוצה לעיטור.

שמים את המרגרינה בקערה גדולה, ומחממים בעוצמה מלאה (650–700 וואט) במשך ¼ דקה, עד שהיא נמסה. מוסיפים פירורי לחם, מורטדלה; שמנת צמחית, תבלינים ופטרוזיליה. מערבבים היטב. מבשלים בעוצמה מלאה במשך 1½ דקות.

חוצים את האבוקדו לאורכם, ומוציאים את הגלעין. מטפטפים על חצאי האבוקדו את מיץ הלימון. מחלקים את תערובת הבשר בין חצאי האבוקדו, ומסדרים אותם על צלחת הגשה.

אופים בעוצמה מלאה במשך 3–4 דקות. זורים פטרוזיליה קצוצה ומגישים.

■ דנית סרוסון

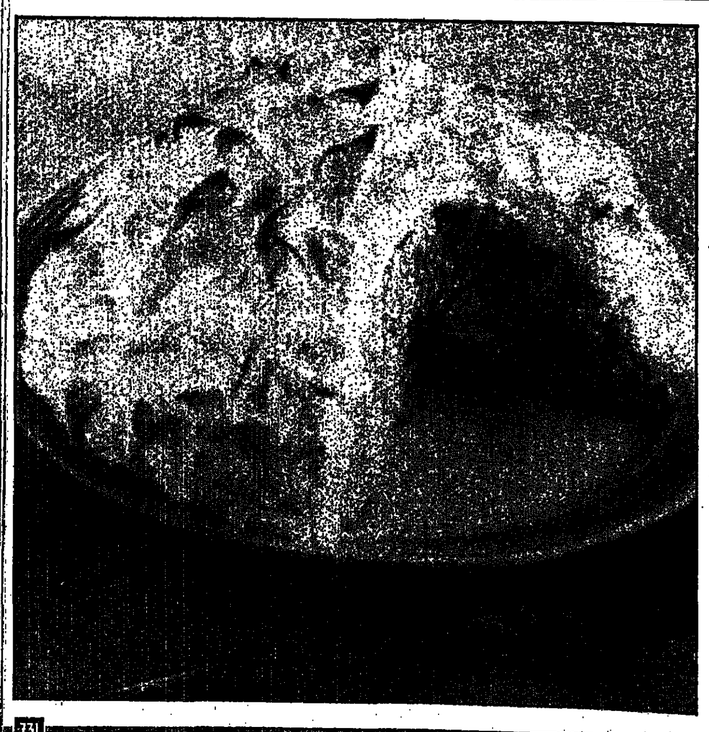

עוגיות לימון

המצרכים: 8 כוסות קמחו 5 ביצים; כוס סוכר; 200 גרם מרגרינה; ½ כוס שמן; ½ כוס מיץ לימון עכבר משומר; ½ כוס מים פושרים; 2 שקיקים אבקת אפייה; ½ כוס מי־סודה; 2 כפות קליפת לימון מגוררת.

טורפים יחד מרגרינה, סוכר וביצים. מוסיפים לסירופון קמח, מים, מיץ לימון ושמן. מוסיפים את אבקת האפייה במי־הסודה, ומרסיסים לתערובת יחד עם קליפת הלימון המגוררת. מקררים אותו הבצק במקרר במשך שעה לפחות.

מחלקים את הבצק ל-4 חלקים. מרדדים כל חלק לעלה, וקורצים עוגיות במברשת שמנת. מניחים את העוגיות בתבנית משומנת, ואופים בתוך בינוני במשך 10 דקות עד שיוחיבו.

עוגיות מרציפן

המצרכים: 250 גרם ביסקוויט קקאו; כוס אגוזים; ½ כוס מים; 3 כפות אבקת קקאו; ½ כוס סוכר.

המצרכים למליתו: 100 גרם קוקוס; 70 גרם מרגרינה; בטעם חמאה; מרכיבה; 100 גרם אבקת סוכר; מומצית גוילי.

מרטיבים את המים עם הקקאו, ומוסיפים בטיפות מהאש, ומוסיפים אל מחרת, ומבשלים עד שיגיע לתערובת חלקה. צורם מחלקים לעוגיות ארוכים, ומדרדרים כל גליל ע"ג אבקת אגוזים במזרת מעוך משומן.

מערבבים יחד את כל חומרי המליתו, ומחלקים את הכמות לשני חלקים. מרחיבים כל חלק על גבי תערובת הקקאו. בעזרת חתיכי מקבלים לשני גלילות. עוטפים את הגלילות, ומקפיאים בסקוטש. לחזיות, מרסיסים מהגליל הקטן פ' רוקות רקות בכמות חרצית. המשיכים לשמור את הרחם במקפיא.

בטעם הטבע

ניקולאי שכטר, השף של מלון „כפר המכבייה", עמד לארחורונה בפני אתגר לא קטן: הכנת ארוחות לכנס של טבעונים. אוכל בלי בשר, בלי מוצרי חלב ובלי ביצים. התוצאות, למרבה המלא, גם יפות מאוד למראה וגם טעימות. האוכל הטבעוני אינו מבויד, והוא מתאים להפליא לימי הקיץ החמים.

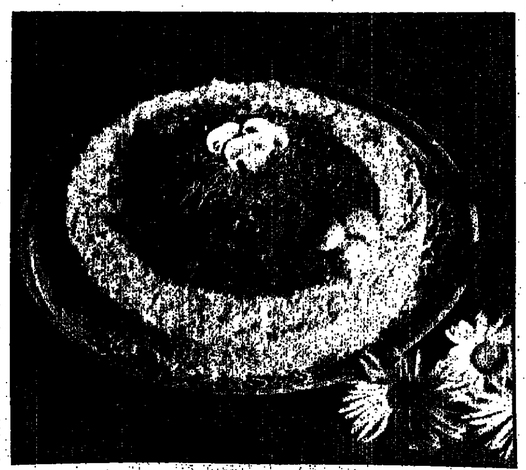

אורז העמק

חמצרכים: 300 גרם אורז מלא; 100 גרם פתיתי סויה יבשים; 100 גרם נבטי שעועית; 100 גרם פיטריות טריות; 100 גרם נבטי עדשים; ¼ כוס שמן חמניות; בצל גדול; פלפל לבן; מלח ים; מיהרן; פטרוזיליה קצוצה.

מבשלים את האורז בחרבה מים עם מעט מלח עד שיתרכך. מסננים. שורים את פתיתי הסויה במים למשך 30 דקות. מסננים ומבשלים במרסלה במשך 10 דקות. מסננים שוב.

קוצצים את הבצל ואת הפיטריות, ומאדים בשמן יחד עם הנבטים. מתבלים במלח, בפלפל ובמיורן. מוסיפים את פתיתי הסויה ומעט מים, ומבשלים יחד במשך 30 דקות.

מהדקים את האורז לתוך תבנית טבעת (עם חור במרכז), והופכים על צלחת הגשה. יוצקים את חבשיל הסויה לחור שבמרכז. זורם פטרוזיליה ומגישים.

דליות כיף מגישות:

בבוקר, כשעוד קריר, כדאי להכין כמה סוגי עוגיות, לשים אותן במקפיא או במזווה, ולשכות מהן עד שיגיעו אורחים. יודעים כמה קלוריות יש בעוגייה? בערך 200, בתנאי שהיא האחרונה בקופסה.

פרוסות קסטה

חמצרכים לבסיס: 5 כפות סוכר; 5 חלמונים; 5 כפות שמן; 5 כפות קמח; מעט מיץ לימון.

חמצרכים למלית: 7 חלמוני ביצה; 2 חלמונים; ¾ כוס סוכר; 750 גרם גבינה לבנה; מעט תמצית וניל.

שמים את הגבינה במסננת, ומשהים למשך 30 דקות לפחות, כדי לנקז את הנוזלים.

מכינים בצק אחיד מכל חומרי הבסיס, משטחים את הבצק בתבנית זכוכית חסינת חום, ואופים בחום בינוני במשך כ–15 דקות.

להכנת המלית, מקציפים את החלבונים עם הסוכר לקצף נוקשה. טורפים חלמונים עם גבינה וניל. מקפלים פנימה את הקצף, ומשיטחים על הבסיס. ואפשר לחלק את המלית לשני חלקים, ולחדסיף לחלק אחד אבקת קפה ומט, או תרכיז פטל.) מכסים ומאחסנים במקפיא.

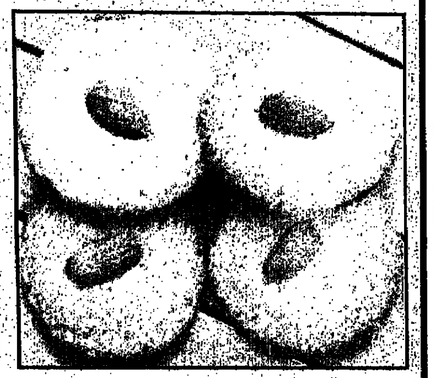

עוגיות לקפה

חמצרכים: 300 גרם מרגרינה בטעם חמאה; 4½ כוסות קמח; 2 חלמונים; ½ כוס סוכר; 2 שקיקים סוכר וניל; 2 כפות ברנדי; 50 גרם זרעני שומשום; 100 גרם בוטנים או אגוזים טחונים.

טורפים יחד מרגרינה, סוכר וחלמונים. מוסיפים לתערובת את שאר החומרים, ומערבים לתערובת אחידה.

צרים מהתערובת 2 גלילים ומקררים. פורסים את הגלילים לפרוסות, ומשכיבים בתבנית־אפייה משומנת. אופים בחום בינוני־נמוך במשך כ–15 דקות. מצננים על רשת, ומאחסנים בקופסה.

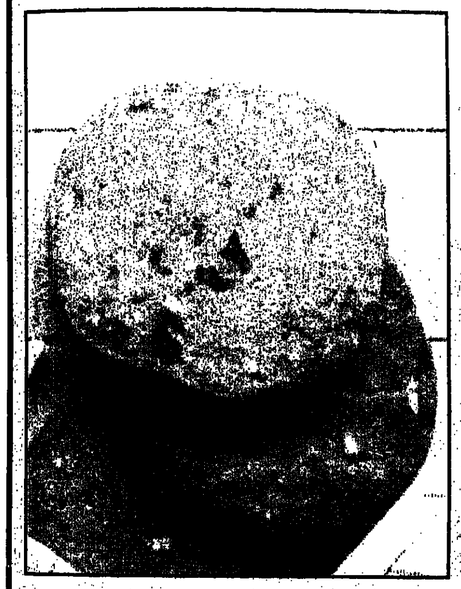

כריכי עוף

חמצרכים: פרוסות לחם לבן מרובע; חזה עוף מבושל, פרוס; פרוסות עגבניה; מלח; פלפל; נבטים או עשבי תיבול.

מרחים את פרוסות הלחם במיונית. מניחים עליה פרוסות עגבניה, ופרוסות חזה עוף. מתבלים במלח ובפלפל שחור. מוסיפים מרי ומקשטים בנבטים או בעשבי תיבול.

כריך פרמזן

חמצרכים: 100 גרם חמאה; 2 שיני שום קצוצות; 100 גרם גבינת פרמזן מגוררת; פרוסות דקות של לחם מקמח מלא.

ממיסים את החמאה מעל לאבה נמוכה. מוסיפים את שום וגבינה ומערבבים היטב. מורחים את פרוסות הלחם בתערובת הגבינה, ואופים במשך 20 דקות, בחום בינוני. מצננים ומאחסנים בכלי סגור היטב.

כריכי סלמי

חמצרכים: פרוסות לחם מקמח מלא; מיונית; פפריקה מתוקה; פרוסות נקניק סלמי; רצועות נמבה אדומה; טבעות בצל; צלמים.

מורחים את הלחם במיונית, ובוזקים פפריקה. מכסים בפרוסות סלמי, ומעטרים ברצועות פלפל, בטבעות בצל ובצלמים.

כריך כבד

חמצרכים: פרוסות לחם שחור; מרגרינה בטעם חמאה; חרדל חריף; מימרח כבד; זיתים ירוקים מגולעים ופרוסים; בצלי פרינה פרוסים; אילסרים קצוצים.

מורחים את פרוסות הלחם במרגרינה, בחרדל ובמימרח כבד. מעטרים בפרוסות זיתים ובבצלי פרינה. זורים למעלה אילסרים.

■ רות יולס

סלט „חזרה לטבע"

חמצרכים: 150 גרם נבטי שעועית; 150 גרם שקדים מולבנים; 250 גרם סלרי עלים (אמריקני); 250 גרם גזר; 200 גרם כרשה; ¼ כוס חומץ־תפוחים; ¼ כוס סוכר חום; צרור בצעלי עירית; פלפל לבן; מלח־ים; זעתר.

שוטפים את כל היקקות, מנקים וחותכים לרצועות דקות. מערבבים את היקקות החותכים עם הנבטים והשקדים. מכינים תחמיץ מחומץ תפוחים, סוכר, פלפל לבן, מלח ים וזעתר, ויוצקים על היקקות. מערבבים ומגישים.

כרוב ממולא נבטי חיטה

חמצרכים: ראש כרוב לבן; כף חומץ תפוחים; 300 גרם נבטי חיטה; 200 גרם בצל; 500 גרם עגבניות; 200 גרם פיטריות טריות; ¼ כוס שמן תירס; פלפל לבן; מלח ים.

מרתיחים מים עם חומץ־תפוחים, וחולטים את הכרוב כדי לרכך את העלים. מסירים את עלי הכרוב מהקלה.

קולפים וקוצצים את הבצל. מחממים שמן במחבת, ומאדים את הבצל עד שיתרכך. מוסיפים נבטים, פיטריות וחבלינים, ומטגנים יחד מיספר דקות.

ממלאים את עלי הכרוב בתערובת הנבטים ומגלגלים. מסדרים את גלילי הכרוב בסיר רחב. קוצצים את העגבניות, וממזרים על גלילי הכרוב. מוסיפים מעט מים. מכסים ומבשלים מעל לאבה נמוכה במשך כ–30 דקות.

פיטריות ממולאות צנוברים

חמצרכים: פיטריות שמפיניון גדולות טריות; בצל; פטרוזיליה קצוצה; צנוברים; פלפל לבן; שמיר קצוץ; מלח־ים; ¼ כוס שמן כתותה; מיורן; קמח מלא; שומשום.

מנקים את הפיטריות, ומסירים את הרגליים מהכובעים (שומרים את הרגליים לתבשיל אחר).

קוצצים את הבצל, ומטגנים במעט שמן יחד עם צנוברים, פטרוזיליה, שמיר ותבלינים.

ממלאים את כובעי הפיטריות בתערובת, ומצמידים כל שני כובעים יחד, כשהפתח כלפי פנים. מהדקים בקיסמי־עץ.

מכינים בלילה מקמח מלא בתוספת מעט מים. שמים את השומשום בקערה. טובלים כל זוג כובעי פיטריות בבלילה ואחר־כך מצפים בשומשום. מטגנים את כובעי הפיטריות בשמן עד שיוהיבו מכל צידיהם.

■ ניקולאי שכטר ■ צילום: יצחק גוטמן־קוזס

פיצה אחרת

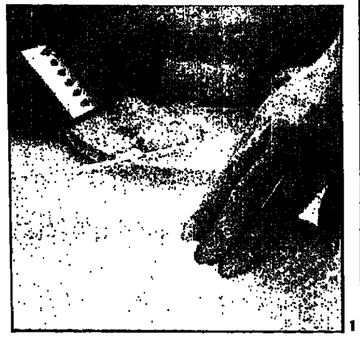
1

2

3

4

ילדים ומבוגרים אוהבים פיצה. למה שלא ננסה לנוח, ולהכין לחם עם ענבניות ורוטב גבינה משגע?

המצרכים לבצק: 20 גרם שמרים; ¾ כוס מים פושרים; ½ כפית סוכר; 1½ כוסות קמח; 2 כפות שמן; כפית מלח.

ממיסים את השמרים במים וסוכר. שמים את הקמח בקערה. כשהשמרים מתחילים לתסוס, מוסיפים אותם לקערת הקמח. בוחשים, מוסיפים שמן ומלח, ולשים לבצק. מתפיחים בקערה מכוסה במגבת יבשה כשעה.

זורים קמח על מישטח עבודה, ולשים את הבצק כדקה. מרדדים את הבצק לריבוע, ומרפדים בו את התחתית ואת השוליים של תבנית אפייה חפיפת חום.

המצרכים למילוי: 3 ענבניות בינוניות, קלופות ומרוסקות בצל בינוני קצוץ; 2 כפות חמאה; ¾ כוס שמנת חמוצה; ½ כוס מוצלת כוס גבינת צ'דר מגוררת, ממריקה לקישוט.

פורסים את הענבניות, ומסדרים על שיכבת הבצק שבתבנית.

מטגנים את הבצל בחמאה עד שיתרכך. מערבבים עם שאר החומרים, פרט לממריקה. יוצקים את רוטב הגבינה על הענבניות, בחקים ממריקה, ואופים במשך 20–25 דקות בחום בינוני־נמוך. כשהיום עשר דקות לפני שהחום את הלחם.

■ רות יולס

מוסף .זמנים מודרניים

חנימוס מחייב

מינהג סקנדינבי

● חשבדים אוהבים אורחים המכבדים את קונייהם וממציעים ברוכו, בשבדיה צריך לדעת לשתות, לשתוק... ולשתות. לא סתם לשתות, אלא בכמויות. בחום וחסכנות, רוח שהאדון חישב לצד המארחת יקום וישא נאום עליו לכבוד המארחת, חמוון, הכנסת האורחים וכל דבר אחר שעתון לשבח.

● שבדיה סובלנות כלפי אורחיה זקלחניה לגבי מדיניות קלות שבהיסוס חדעת. ובכל זאת, כדאי לזכור כמשני דברים: אל תשתו „סקאל" לחיי המארחת ואל תנהגו אם דנמרק מכלי אמילו אלפית האחרון אלכוהול. בעיניו זה אין השקעות השבדית ודקות הקם. לעומת זאת, כדאי להגיד לעתים תכשוקי „טאק", שפירושו תודה ואכן יש על מה לתודות בשבדיה, שהיא ארץ אדיבה ומכניסת אורחים.

● חוקטא בתחבי דומרק יכחון בלבל בעיקרת של ארץ תקלאות זו ובשלהות רפי רשת אל הון, תקנה מהמתרחה של תרגים בקרשים אחום מאלי זמונים. הם אחתכים מנר לוגה קשקאות חרגים, בגרים קוקפה ו„קאלי" לא אמור, הם מתמלאים בדאריג בשומנים עובר בדרבות, ושמחים לעבוד שקמנהן רומה לגרי. הגונים הבדרגים אלם נוקשים, ומי שרגיל בחתונות עובר ובחתונות בגולת לא יתקל בקשיים בחברה חדנית.

■ ב.א. בדאי

כריכים: חיים קלים

ולש ררביט

המצרכים: 6 פרוסות מלחם לבן מרובע; 100 גרם חמאה; 400 גרם גבינת קשקבל מגוררת; 3 חלמונים; כוס בירה לבנה; שמן לטיגון; מלח; פלפלת חריפה.

מחזיקים את פרוסות הלחם בשמן חם, מסננים ומסופגים על מגבת־נייר.

מערבבים בסיר את הגבינה עם החמאה והבירה, ומבשלים מעל להבה נמוכה, תוך עירבוב, עד שתגבינה נמסה. אך לא מבעבעת. מסירים מהאש, ומוסיפים את החלמונים בזה אחר זה. מערבבים היטב לאחר כל הוספה. מוסיפים קורט פלפלת המעמידים עוב מעל להבה נמוכה. מערבבים ומוסיפים עוד מעט בירה, אם יש צורך, כדי לקבל תערובת נוזלית עדיין, אבל סמיכה.

מחלקים את פרוסות הלחם המטוגן לצלחות אישיות. מכסים כל פרוסה ברוטב גבינה. מכניסים לתנור חם ואופים 8–10 דקות, עד שהגבינה מזהיבה המעט. ניתן להכין מראש את כל השלבים, ולאפות רק לפני הגשה.

לחמניות טונה ואנשובי

המצרכים: 6 לחמניות עגלות; 4 כפות שמן זיתי; 2 כפות חומץ יין; 3 בצים קשות; 24 זיתים שחורים מגולגלים; קופסה טונה בשמן; 2 שיני שום; 2 בצלים קלופים, פרוסים ומטוגנים לטבעות. 2 פלפלים פרוסים לטבעות; 3 ענבניות פרוסות; 24 רצועות פילה אנשובי; מלח; פלפל; ויין אלמוניים.

חותכים את הכיפה מכל לחמנייה, ומוציאים את הפנים הרך. משפשפים את שיני השום הקלופות על החלק הפנימי של הלחמניות. מניחים בכל לחמנייה פלח, ענבניה, בצל, טונה, זיתים, 4 רצועות אנשובי וביצה. מכינים רוטב מהשמן, החומץ, המלח והשמלפל. יוצקים מעט מהרוטב על כל לחמנייה. מכסים בכיפת הלחמנייה. לוחצים היטב ועוטפים בנייר אלומינים.

מוסף .זמנים מודרניים

לצאת בזמן

אחרי שהכינו שיעורים במתימטיקה ובאנגלית, רוצה המומחה לתקשורת, ד"ר יריב בן־אליעזר (משמאל), שילדים יתעמקו בנושא: טלוויזיה ● תוכנית חדשנית שכתב, תושיב בשנת הלימודים הבאה ילדים והורים, מול אלקסיס ודמפסי ומייקפיס ● המטרה: להבחין בין עובדות לדעות, לזהות סטריוטיפים, להימנע מתגובות רגשיות ● מחקר מקדים מוכיח: התוכנית עובדת. ילדים למדו לצפות פחות זמן ולהפעיל חוש ביקורת.

מאת עדנה איס

שנים לא רבות אחרי שהחברה המערבית הכניסה הביתה את הקופסה הכחולה הזוהרת, והמשיכה למראה, החלו מומחי בריאות לטפוף לתודעה אבחנות קשות בדבר הכבר של הבידוד הביתי.

מבוגרים חיי מישפחה, יחסי חברות, בדידות והכרת המציאות. חסיפתוך ד"ר פסטון, אך בשפה לא נעשה כמעט מ־לכל היותר, החלו הורים מודאגים את עם ילדיהם על צימצום שעות שיה בטלוויזיה, כשהם מתמודדים רק בנסה בדיכת הזיקשורת.

על רקע אפל זה, מבליחה קרן־אור ראשונה תוכנית חדשנית להכשרת ורים להתמודדות נכונה עם מדיה־התקשורת. מאחורי התוכנית, המקל בשנה הקרובה בכמה בתי־ספר את שמר ד"ר יריב בן־אליעזר, מרצה לתקשורת־המונים ומומחה בתחום הטלה. התוכנית הוצגה לראשונה זה עניין רב בקרב מומחי תקשורת, מנהלי הבינלאומי שבערך לא מכבר הוקם, ושרן בילר בעידן הטכנולוגי.

גם גם לילדים הישראלים יש בעיה ת ומדקעה מוסר מקרים, שערך ד"ר ליעזר בקרב 205 בני 10 עד 15, הם מבוגרים מראיגים. בני 10 עד 12 הם בטלוויזיה ובווידיאו במשך 28 ות בשבוע (מהן 23 רוצי בטלוויזיה), גיל ה ציות מרי שבוע 26 ות 20.7 דקות (22.20 בטלוויזיה). לדי 13 עד 15 יושבים מול המסך נו שעות שבועיות (מתוכן 24 מול ותיה). כלומר, היקף הצפייה שמנע עולה על שלוש שעות ביום.

מבדק בן־אליעזר את תגובותיהם ל־מרכיבי תוכן המישדרים גילה, ל־מיתון ריגשיות. מביעות הזדהות מהם עם הסיטואציות. אצל בני 13 עד ן־יח התגובות הריגשיות ב־80 אחוז מן המגובה, רק המישיח מתגובותיהם ת אלישיות. כלומר מבוססות על ות המישדר, הצילום, התפאורה ושאר ים המבטאים את הבנת המדיום.

פיצה משמעותי נוסף במחקר: לדים אינם מבחינים בין קביעות ות אובייקטיביות, לבין קביעות ות המביעות דיעה. בפני בני 10 ד 12 הוצג חומר חדשותי. הם זיהו ות" רק 20 אחוז מהמישפטים ם אמנו להם. בני 13 עד 15 זיהו נכונה ות" רק ב־28 (בנות), עד 34 ים מישפטים כאלה. זיהוי מישפטים ים הסיטרוטיפי, הנגמות – מסבגו – ות הבדלים בין עובדות לדיעות, מוד אפי הוא. 24 אחוז.

כשמבצאים אלה בדיון, העביר ד"ר ליעזר בן־אליעזר ל־205 בני־הנוער ות, את תוכנית־ההדרכה שלו ות מגוררת נכונה עם כלי־התקשורת. ות מד לשרה לה. „תקשורת היא לא אלון נמה". כתוב תפיסת הלימוד ערך ות ותה, ומצא את מבוקשה: הצעירים ביבו שאפשר לשלוט בהשפעת שנוער ולשנות בה, ולקבוע את מינן צריכתו.

עד כל שעות הצפייה של הילדים ות בטלוויזיה ובווידיאו אומנם לא השתנה ות, אולם, לאחר הלימוד הם עסו ות מבני שעה פחות בשבוע. אולם ל שיני משמעותי ביחס בין השימוש ות בווידיאו שיעור הצפייה ות בטלוויזיה ירד עד 10 אחוזים, ואילו היקף השימוש בווידיאו עלה ב־15 עד 30 אחוז. בני 13–15, לדוגמה, צפו בווידיאו לפני ההכשרה במשך 6 שעות ו־20 דקות בשבוע, ולאחריה – 8 שעות.

„על הטלוויזיה, בניגוד לווידיאו, אין לנו שליטה מבחינת תכנים, עיתוי וקצב שימוש", מסביר ד"ר בן־אליעזר. „הגברת השימוש בווידיאו על־חשבון הטלוויזיה בעקבות התוכנית, מעידה, שהילדים הבינו שיש ביכולתם לקבוע את מינון הצפייה המתאים להם. הרבה חשוב, ללא קשר לתכני הצפייה, כיוון שעצם הצפייה מזיקה, מתרפת את הילד ממישפחתו ומפעילויות אחרות".

אך החישב העיקרי של לימודי המדיה היה, העלייה בכמות התגובות האנליטיות. אצל רוב הילדים הלה עלייה של 50 אחוז בסך התגובות הכללי, לתוכניות שבתן צפו כלומר, הם תהייתמו אליהן יותר לעומק. בתגובות האנליטיות הלה עלייה עד 70 אחוז, ויריידה של כ־30 אחוז בתגובות הריגשיות. גם באבחנה בין עובדות לבין דיעות חל שיפור ניכר אחרי ההכשרה. הילדים זיהו נכונה מיסבר כמעט כפול של מישפטי הדרשות ופירסומת לעומת קודם. בני 13–15, לדוגמה, הבינו הישב 60 אחוז ממישפטי הדרשות שהוצגו בפניהם, לעומת 34 אחוז קודם לכן.

המסקנות הילדים הפכו צרכנים בישרדתים יותר של המדיה. בן־אליעזר: „אין פטול בפורקן ריגשי מול סידרון כמו יפושלות'. אך חיוני שילד יידע להבדיל בין דיפיון למציאות, וובין שהוא חווה בפוקציה. רצוי של מסרים רומים יוצר אצל הצופה תמונת עולם כאבר ממיימה, כפי שקורה בסדרות כמו ראלאס ושושלת. אצל הנשים המצליחות ותחזקות בסידרה, כמו אלקסיס או פאלון, המישפחה הרוסה, ולהיפך – אשה שיש לה חיי מישפחה מוצלחים, היא מיסגנו חלש ובכיין כמו קרישל. לעומת זאת אצל גבר כמו בליינ הצלחה ברומנית בעסקים ובאהבה מסתרדת ללא כל קושי. גישה אנליטית לתוכן הסידרה, מבחיר שמרובר בפוקציה ובסטריוטיפים חזקים, ותסגע את אימתם".

איך משנים את דפוסי הצריכה אצל ילדים, המבלים בלא הדרכה ופיקוח למעלה מ־25 שעות בשבוע מול המקלסיטן לפי ד"ר יריב בן אליעזר, צריך להבין לעומק איך פועלת תקשורת המצוגנים, ומה היא מוסמת גנרנו תצופים. את ההסברים, בשפה המתאימה ערכנים, רוקח מתיאורטיות אקדמית בבה, כיצם בתוכנה, שאותה ילמד חילד בשיעורי צוות של מורה הורה.

השילוש הזה, המחזה תקרים חינוכי, חיוני להצלחה בתפוררדיות עם המדיה. לבית־הספר כלים משלו להכשרת חילד, ואילו, הוריו נמצאים בקיתבות בשעת הצפייה עצמה. אך אל דאגה, מי שמכיר את ד"ר בן־אליעזר יודע, שלא עולה בדעתו להושיב הורים וילדים יחדיו, בשעות הערב, ללימוד מייגע ומלגיו. לכל תרגיל משותף בחתרת יש יעד חינוכי מוגדר. אך הוא מתבצע בצורה מיוחדת משעשע ונקלט באמצעות תחוויה האישית. אבא, אמא וחילד ישבו יחד מול תוכנית אהובה עליהם, וחישבו בסחיות חרוסה, ולהיפך – אשה שיש לה חיי מישפחה מוצלחים, היא מיסגנו חלש ובכיין כמו קרישל. לעומת זאת אצל גבר כמו בליינ הצלחה ברומנית בעסקים ובאהבה מסתרדת ללא כל קושי. גישה אנליטית לתוכן הסידרה, מבחיר שמרובר בפוקציה ובסטריוטיפים חזקים, ותסגע את אימתם".

מעל לכל ספק. אצל ילדינו זה קרה בטלוויזיה. זו הסיבה שהוא מנסה להסביר לילדים איך מנסים 'לעבור' עליהם, על־ידי זוויות צילום מגמתיות וסריקים אחרים. תרגילים אופייניים בסרט זה לרשום ולנתח יחד עם הורים את המעלולים והסריקים בסרט־טלוויזיה, או להשוות צילומים של אירוע מסויים במיסמר עיתונים.

השלב הבא מתבקש מאליו. סרט בשם „מי שמן" מחוייב לילדים כיצד מתבצע באמצעי־התקשורת תהליך הסינון והבריחה של חומר המגנ, ומה הם השיקולים של האתראים לתוכן השידורים, אלה שיושבים „על השיבר".

המטרה להבחיר להם, שמאחורי המסך עומדים אנשים בשר ודם, שלא תמיד שיקוליהם מיקצועיים טהורים. כך שיש להתייחס לסריה בביקורתיות ובספקנות. להמחשת תהליך סינון המידע, מתבקשים הילדים לנתח האם הם עצמם מומרים מידע מלא בבית על ריב עם חמורה בכיתה.

בן־אליעזר מרחיב את חיריעה לבעייתה של הטלוויזיה, אשר מטרדת לקהל לא המומבני. חילדים רגים באיזוע הבאו נער צעיר נסע לחופשה בארי. לחוריו מיטר עם שבבו, אך הלך לישון כל לילה מומן. למרות שלו סיפר על המוראותיו, הלחבי"ה על החתיכות. מה יספר אילו היו כולם מתבכסים יחד לשמוע על רשמיו?

חרגיל אחרי חילד מקבל מחרות בוחרות מעיתון, ויחד עם הורו או מוריו, מנסה לסדר אותן לפי סדר חשיבות הראוה לו. אתרכך הוא מסוחה את הסידור לעיתון עצמו, ולהצגת הדברים בעיתונים אחרים.

המסר המסכם של תוכניתו המהפכנית של ד"ר בן־אליעזר הוא, שאמצעי התקשורת שולטים בנו ויוצרים מסת מציאות מעוותת. דמסרי ומייקפיס תמיד תופסים את הפופולרי, ובשושלה כולם יפים, עשירים וחכמים. זוהי הסעייה מכוונת, הוא מסביר לילדים את מה שאינו אולי לא תמכיר לזמן עד כה, לא מסמיכה התרשמות הצופנת מהמרי – צריך לתעמק בהם באופן אנליטי.

„הרעיון חומן שהמדרים והמומרים רבים, שהשימוש בטלוויזיה כבבייביסיטר אלקסרוני, פסול", אומר ד"ר בן־אליעזר. „שחילדים ילמדו כיצד להתמודד עם כלי־התקשורת ולמקח על זהתיחסות אליהם".

לפני שחוזרים ללימודים מגרדים בקרביץ פרסים.

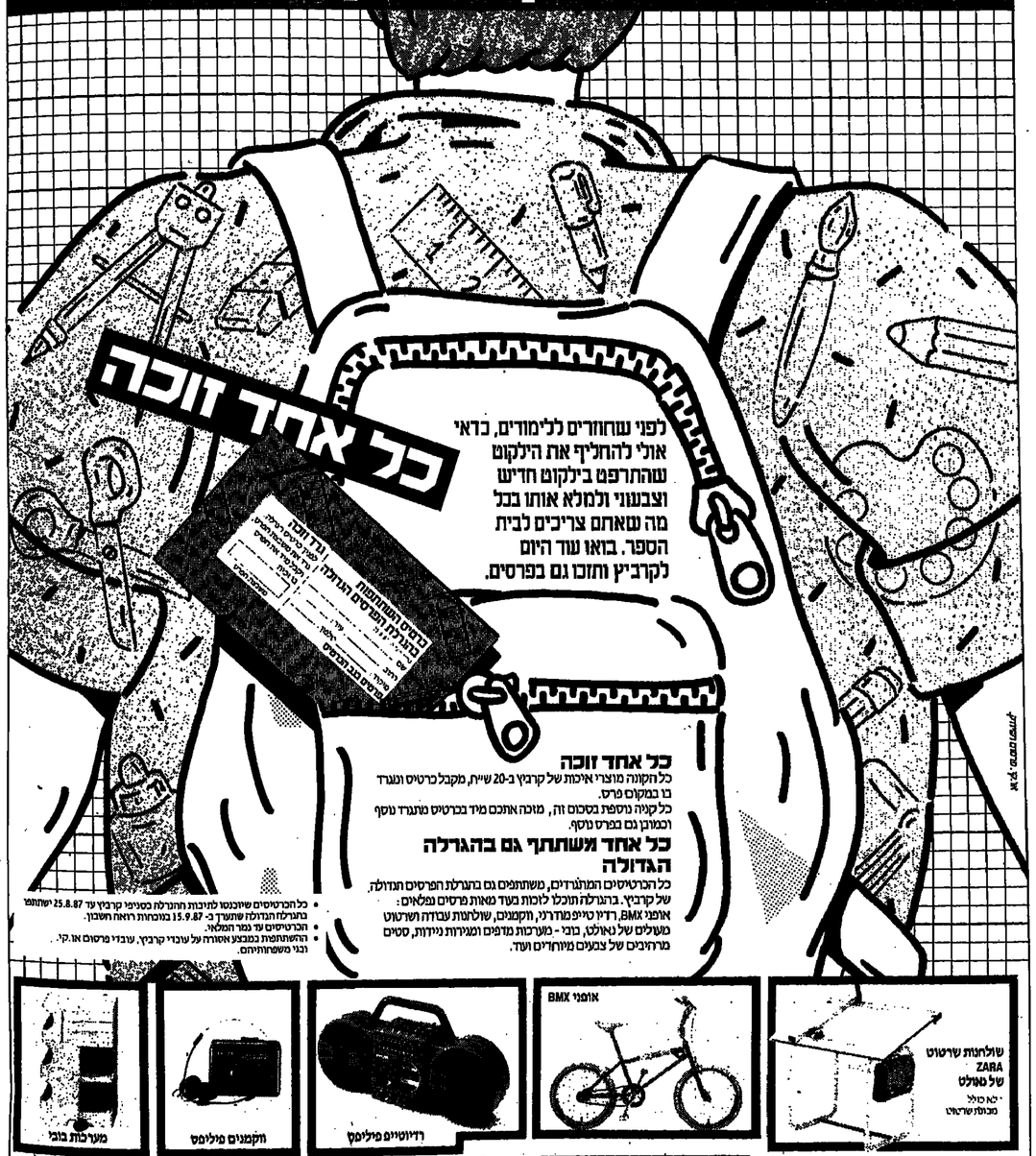
כל אחד זוכה
לפני שחוזרים ללימודים, כדאי אולי להחליף את הילקוט שהתרפט בילקוט חדיש וצבעוני ולמלא אותו בכל מה שאתם צריכים לבית הספר. בואו עוד היום לקרביץ ותזכו גם בפרסים.
כל אחד זוכה
כל הקונה מוצרי איכות של קרביץ ב-20 שיח, מקבל כרטיס ונגרד בו במקום פרס.
כל קניה נוספת בסכום זה, מזכה אותכם מיד בכרטיס מתגרד נוסף וכמובן גם בפרס נוסף.
כל אחד ומשתתף גם בהגרלה הגדולה
כל הכרטיסים המתגרדים, משתתפים גם בהגרלת הפרסים הגדולה, של קרביץ. בהגרלה תוכלו לזכות בעד מאות פרסים נפלאים: אופני BMX, רדיו טייפ מגרגרי, תקמנים, שולחנות עבודה ושרטוט מעולים של נאולט, בוגי - מערכות מדפים ומגירות ניידות, סטים מרהיבים של צבעים מיוחדים ועוד.
• כל הכרטיסים שיוכנסו לתיבות ההגרלה בסניפי קרביץ עד 25.8.87 ישתתפו בהגרלת הגדולה שתערך ב- 15.9.87 בנוכחות ראיה חשבון.
• הכרטיסים יד מגר המלאי.
• ההשתתפות במבצע אסורה על עובדי קרביץ, עובדי פרסום או קו. ובני משפחותיהם.
שולחנות שרטוט ZARA של טאולס
יאכולל מכונת שרטוט
אופני BMX
רדיוטייפ פיליפס
תקמנים פיליפס
מערכות בובי
רשת קרביץ הקו המוביל
KRAVITZ
תניות קרביץ באזור המרכז:
טיבעונות ת"א, מרכז 42, טל. 03-374526 ■ קרביץ יבנה ת"א, רח' מרכז 42, טל. 03-374526 ■ נייר ומשרדיו ת"א, רח' מרכז 42, טל. 03-374526 ■ השכונות ת"א רח' הרצל 107, טל. 03-6963232/3469348 ■ כפר המועצה ת"א, רח' הר כנרות 32, טל. 03-2127364/2137628 ■ אבן-גבירול ת"א, רח' אבן גבירול 86, טל. 03-228997 ■ נמעונים רח' דיזנגוף 23, טל. 03-3131/6/3102296 ■ שקם נבעתים בנין רשיקס, רח' מרקיעין, טל. 03-319172 ■ ראשון לציון רח' הרצ"ב 18, טל. 03-941964 ■ ראשון לציון רח' הרצ"ב 34, טל. 03-998269 ■ פתח תקוה רח' ההסתדרות 4, 03-905404 ■ חולון רח' סוקולוב 69, טל. 03-849851 ■ רחובות רח' הקוקוס 9, טל. 08-473251 ■ נתניה רח' אחוזה 17, טל. 052-432787 ■ רב מכר עומר נלילות, טל. 052-525262 ■ הדרה רח' השיבא 60, טל. 04-322358.
מקבלים כרטיסי אשראי ויזה ישראכרט.
תניות קרביץ באזור הצפון:
חיפה-הדר רח' גורדון 15, טל. 04-676694/5 ■ נפל מחלקה סיטונאית רח' הנמל 24, טל. 04-663848/640940 ■ חיפה רח' הנמל 39, טל. 04-690046/640940 ■ כרמל מדי המיזיא 129, טל. 04-382033.
תניות קרביץ באזור ירושלים והדרום:
ירושלים רח' יפו 17, 02-221940/633538 ■ ירושלים ירמות רח' יפו 17, טל. 02-223477 ■ ירושלים רח' בן יהודה 1, 02-223642/227433 ■ קריית גת בנין אמזרים, טל. 057-86319 ■ באר-שבע בנין הרצ"ב 70, טל. 057-78119/78854 ■ אילת רח' אילת מרכז עברות 1, 059-76779.

גאם ליליו

תגורת הצניעות כתכשיט. חוליות עצם־פרה, עור ומתכת (אילנעמי", בגד: „ראש אינדיאני")

מסיכה אפריקנית, עגבר, חרוזים וקליפת אגוז קוקוס בענק־קולר (נילי טוויג, כולל הבגד)

מדגמנת: גלית שרייבר
איפור: עירית איילי־עוז
שיער: עופר מ„ינקא"
תצלומים: מנחם עוז

ברונזה, שני תליונים עם תחבליט אמנותי יצוק (הפסלת מרים חלפי, מחוכון: רונן רז)

עלי־מחבת, חרוזי עגבר, וחרוזי אבן שחורה מאפריקה (נילי טוויג, כולל הבגד)

תכשיטים שעומדים במיבחן הזמן ● לא רק כאלה, העשויים ממתכות־אצילות ומאבנים יקרות נדירות ● כאלה שקישטו מלכות ונשות החברה הגבוהה ● מדיבר בחומרים מזן אחר לגמרי. עצם־בקר שיצאה מצלחת המרק, קליפות אגוזי־קוקוס, ברונזה, פלסטיק צבעוני ● מאפיינים: ייחודיות העיצוב, נוכחות אסתטית חזקה, ממד אמנותי, פולקלוריסטי או היסטורי ● משחק מרתק בין צורות לבין קווים

מאת גורית בת־יער

תכשיטים לא רק מגן בפני רוע עין, אלא גם מעניקים לבעליהם כוח, מגנים מפני מחלות ומביאים הצלחה. אמונות אלו, שרבות מהן נמצאות בתוקף עד היום, הן הגורם שהביא לכך שבמשך אלפי שנים הוכנו תכשיטים לא רק לשם יופי, אלא גם לשם מטרות אלו.

תכשיטים הם לא רק אופנה, לפעמים הם אמנות, סיגנון, אמצעי לביטוי אישי. כאלה הם הדשיים שבחרנו להציג הפעם, תכשיטי־גוף, רבדים, תליונים, שהם מקרי לאופנה הולפת. שאינם על תקן של להיט. עדיים לערי־עד.

בשמרבים על תכשיטים לצנוע – מופיעים מול העיניים שכיות־הסורה מוזה, דהלומים, אימוראגרים, ואבני סמיר מוזה, אם לא אוצרות המלך שלמה או אורם, תכשיטי־גוף, רבדים, תליונים, הדוגמה שיצא מהשירות של חיובסית משהו שיצא מהשירות של חיובסית מוזינגורור – אז לשמות פרשים מתסוג הנמכר ב„מרני".

יש עוד סוג של עדיים לצנוע, שונה מאלה המצמחים את הזמן בזכות היותם עשויים ממתכות־אצילות ומאבנים־קשות ונדירות. הסוג השני יכול לומן, בזכות ייחודיות העיצוב, הנוכחות האסתטית החזקה, הממד האמנותי, הפולקלוריסטי או ההיסטורי.

החומרים יכולים להיות עצם־הבקר שיצאה מצלחת המרק, קליפות אגוזי־קוקוס שנקטפו מהפה, ברונזה, או פלסטיק צבעוני. מקורות ההשראה הכל, מעבודות גוף־הגיבור של הצייר מאטיס, עבור לוגוי של אפריקה, וכלה בתגורת־הצניעות ההיסטורית.

אילן ונעמי ברייוסף מ„אילנעמי" מפיקים וגם מעצבות מרקחשר שלהם. עדיי הצעם שלהם הוראים כשנהב, מבוקשים ביום בכל רחבי הארץ, כמעט בכל יום מוזמן זוג חיצרים לאחר אחר לתצוגת עדיים הפלווה בסקירה מרוסטרות על עדיי הארם וקישוטו.

ציטוטי ותצוגה חם תגורת צניעות וחכשיט גוף נוסף, מחיושקי מחכת, עבודת־יד, שעוצב בהשראת שריטוי אבוריי ימי־תבינים, הלוו אינם למכירה. רביוי הצעם מוצעים בגוון הטבעי הקמאי. כמרכן לאחר שנטבלו בצבעים עכשוויים, עגילים כ־20 שקל, הבדים כ־35.

אוסף הכשיטי הפסלת מרים חלפי (אמה של המשוררת רחל חלפי) יצוק בברונזה. החשראה חג'כיה. העדיים גם כיכבו בסרט הוליוד־יתנ"כי שצולם בארץ. לעומת זאת, האקוסיאציות שעוררו בנו הן של יצירת הבליט אמנותי מוזרגי־מופשט, וחוד־שעמי. תליונים ניתנים ליישום גם כאבומים דקורטיביים או סיפות־כתף מרשימות. אשה עם מעגף, אופאנ"ת – יעשר מהם מקעמים, אם כי נוכחותם מחממת גם כתליין הבלבש סמוך לצוואר, המחיר כ־160 שקל.

פרטמקט צבעוני, בסגול, ירוק, צהוב, עם מגע של כסף ושל מרפי מפר – הם מרכיבי חריבר של רנה צלמינסקי, בוגרת „אומנית". עדיין, ויציאותיהם הטעניינות של יחר מגרי מחזור '87 של ביה"ספר של נעמ"ת – מוצגים עתה במרכז הישראלי לעיצוב הכשיטים שברחוב הירקון בת"א.

מרגיך של צ'למינסקי יש מישחק מרתק בין צורות אורגניות מעוגלות המוכיחות את עבודות היתוכי הנייר של מאטיס לבין קוים גיאומטריים חדים. מחירו 200 שקל.

את אפריקה בילינו בעדיים של נילי טוויג. הענקים מורכבים מחרוזי אבן שחורה, עלי מחבת בצבע כסף, ומגע של עגבר (170 שקל). לחליפין, ממסיבת ברונזה מיסמרית בצבע זהב, חרוזי עגבר גרולים, וחרוזי אגוזי קוקוס ועדיים (270 שקל). האופנאית ביקרה באפריקה לצורך עיצוב העדיים הצרחיים. הסיקה אותם במקום, מהחומרים האופייניים ליבשת השחורה, ומייצאה אותם לארה"ב. מיסמר מאומצם של פריטים מוצע בארץ.

בתמונות תשעה:
צורות אורגניות. סנייל מאטיס ברבד פלאסטיק, בסף ואריג (דינה צ'למינסקי, „אומנית"). צ'למינסקי, אומנית, מרוכלן. רונן רז)

ידיעות אחרונות עמוד 17

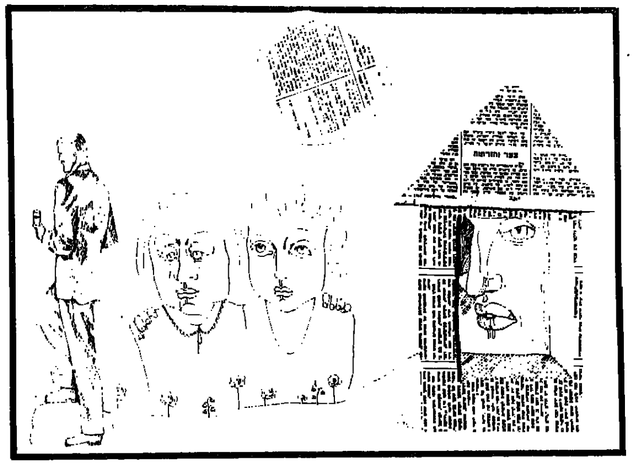

קשר סבתא

הצעירות של היום דומות יותר לסבתות שלהן, מאשר לאמהות ● גם אצל הסבתות, בתחילת המאה, הלך וגדל מיספר הרוכשות השכלה ● גם הן נישאו בממוצע בגיל 22, ולא 18־20, כמו בנותיהן ● גם את העלייה התלולה בשיעורי הגירושין המציאו הסבתות, אלא שאז לא דיברו על זה ● מחקרים חדשים על חיי המישפחה מגלים: נשים קשורות יותר לאחיותיהן, מאשר לאמא או לבעל

מאת דבורה נמיר

כשבעל אינו מרוצה מאשתו, הרבה פעמים הוא מעיר: „את בריזוק כמו אמא שלך". אולי פעם זה היה נכון. אילם כשאין מתכוונים לדימיון היצוני, אלא לקרבה באופי, בהתנהגות ובהתייחסות למוסר הנישואין – חל מהפך. הצעירות של היום דומות יותר... לסבתא שלהן, מאשר לאמא.

זוהי המסקנה העיקרית והמפתיעה במחקרו של ד"ר סטיבן מק'לוגלין, אשר פורסם בספר „האשה של היום", שיצא לאור באה"ב. מק'לוגלין ברק כ־5,000 מישפחות, במרכז הלאומי למיחקרים האורכלוסין בישראל, בסרם קבע בתחילת המאה הנוכחית, שאותה הוא מכנה „תקופת הסבתות של בנותינו", היו חייה של הצעירה ראו דומים להמלא במיספר תכונותיהן לחיי הצעירה המודרנית של ימינו. הצעירות בימינו חוזרות לימי הסבתא. אפילו יורשות ממנה נטייה למחלות מסוימות.

עיקר המחקר נעשה על אומני החשיבה והתנהגות במיסגרת המישפחה. במחצית הראשונה של המאה, טוען מק'לוגלין, הלך וגדל מיספר הנשים שהמשיכו בלימודים תיכוניים ואקדמיים. עליית זו בגלמה בעקבות מלחמת־העולם־השנייה. כאשר רוב הנשים ישבו בבית ועסקו בגידול מישפחה. פרט למיקרי־חירום כלכליים, לא עלה אז. על הדעת שאמא לתינוקות תלך ללמוד בערב.

השינוי בא בשנות ה־60', כאשר נשים נשואות החלו למלא את המוסדות התיכוניים והאוניברסיטאיים, בחיפוש אחר חינוך גבוה והשכלה כללית או מיקצועית. בארה"ב, למשל, שניים מבין כל המישה סטודנטים כיום הן נשים, רבות אימהות לילדים. המצב אינו שונה בהרבה בישראל. ובאשר לגיל הנישואין, הרי שבשנת 1890, לפני מאה שנה, היה גיל הנישואין הממוצע של האשה בעולם המערבי 22 שנה, ולא שתות. בשנת 1956, עשר שנים לאחר סיום מלחמת־העולם־השניה, היה אופנתי להינשא בגיל צעיר, 18 עד 20.

כיום נמצא גיל הנישואין בעלייה. במקביל, עולה השתתפות הנשים בלימודים גבוהים. וכך, מגיע שוב גיל הנישואין הממוצע של האשה המודרנית לזה של הסבתות שלהן, ולא של אימותיהן: 22.

גם השיעור הגבוה של הגירושין, טוען המחקר, אינו אמצאה של תקופתנו. המחברת בין, מה שקרה לפני מאה שנה לבין הימים הוא בהסרת הטאבו על הנושא. לדברי מק'לוגלין, במחצית הראשונה של המאה עד אמצע שנות ה־40', היה שיעור הגירושין בעלייה תלולה ומרהיבה. אלא שלא דיברו על זה. זו היתה בושה.

מלחמת־העולם־השניה עצרה את הגל זה, וגם הלא־מרוצים נשארו נשואים. עשר שנים לאחר מכן הסתמנה שוב עלייה, ומאז שיעור הגירושין עולה ועולה.

שיעור הילודה נמצא בירידה קבועה אך יציבה ב־200 השנה האחרונות. פרט לשנות ה־50' אחרי המילחמה, שהביאה לבום ילודה גדול בכל העולם. „כל מילחמה מביאה על ילודה, ובעיר תוך מיספר שנים", אומר החוקר. אגב, גם בישראל קרתה אותה תופעה אחרי המילחמות. אחרי מלחמת־ששת־הימים ומילחמת יום־כיפור חלה עלייה בילודה וירידה בגירושין.

לדברי החוקר האמריקני, נמשכת הירידה במיספר הילדים למישפחה. קשה למצוא כיום במערב מישפחות עם 6 ו־8 ילדים, כפי שהיה מקובל לפני 100 שנה, או 3 ו־6 ילדים, כמו לפני 50 שנה. לדעתו, בשאותרים שהסבתות שלנו ילדו תריסר ילדים, צריך לזכור עובדת־היום בסיסית: גם בתחילת המאה הזו התחילו הסבתות ללדת אחרי גיל 20, אך הן ילדו כל שנה, בלי הפסקות. הצעירות כיום מתחילות ללדות וללדת בממוצע אחרי גיל 22 – אלא שהן עושות הפסקות בין ילד לילד, במיצרות שיטת תיכנון חמשמרת. התוצאה: מיספר ילדים נמוך במשפחות המערבית המודרנית.

יציאת נשים רבות יותר לעבודה תורמת אף היא לירידה במיספר הילדים. במלחמת־העולם־השניה גויסו הנשים לשוק העבודה, לתקופה קצרה. לאחר מכן חזרו הביתה, למיבחר הילדים. כך זה נמשך עד סוף שנות ה־60', התפנית חלה באמצע שנות ה־70', שהחזירו נשים משכילות יותר למעגל התעסוקה. ההבדל בין הצעירות בימינו לבין הסבתות – הוא, למעשה, במקום העבודה. הסבתות עבדו־קשה, אבל בבית. קוששו עצים, כיבסו כיר, בישלו שעות ארוכות, גידלו ילדים.

לאשה הצעירה קל יותר. מיטבח מודרני, אוטומטי, אך היא אינה עובדת קל יותר. היא נושאת בנטל כפול, של עבודה בחוץ או לימודים לצד עבודות הבית. שני שלישים מהנשים בגיל 20־54 עובדות כיום. נתון נוסף: מחצית האמהות לילדים מגיל ארבע עובדות.

מוקד חדש אחר מגלה, שרוב הנשים הנשואות בימינו קשורות יותר באופן ריגשי לאחיותיהן, מאשר לבעלים שלהן, אם הן נשואות, ויותר מאשר לאמא שלהן, כשהן מגיעות. ד"ר ריילי אשקינס, חוקר במכון לחקר היחסים בין קרובי־מישפחה באוניברסיטת ניו־יורק טוען, כי רוב הנשים כיום קשורות בקשר הריגשי חזק ביותר לאחיותיהן, זאת גם כשהן, בדרך־כלל, אינן מסתדרות ביניהן, רבות ומתוסכלות.

„בשלאשה רע והיא במצוקה חוקיה לנפש קרובה לשטוח בפניה רגשותיה, ותוא זו האשה המאושרת ביותר, עם הבעל הנפלא ביותר והאמא הקרובה ביותר, היא תיפנה תחילה לאחותה", אומר ד"ר אשקינס. רק אחרי שיחה בלילה מלב־אל־לב עם האחות, כשכל המתלבטות והתתרגשות יחלפו, תשמח אותה בעיה, בקיצור, בפני האמא או הבעל.

מסכימה איתה ד"ר אליזבט פישל, מחברת הספר „אהבת אחיות במישפחה", שיצא לאור בארה"ב, המסמיכה הסבר לתופעה. לדבריה, נוצר בין שתי אחיות, קשר ריגשי עמוק ביותר מגיל הילדות, חזרת אף היא לירידה במיספר הילדים. במלחמת־העולם־השניה גויסו הנשים לעבודות הבית. ולכן, מגיע שוב גיל מכון חזרו הביתה, למיבחר הילדים. כך זה נמשך עד סוף שנות ה־60', התפנית חלה באמצע שנות ה־70', שהחזירו נשים משכילות יותר למעגל התעסוקה. ההבדל בין הצעירות בימינו לבין הסבתות – הוא, למעשה, במקום העבודה. הסבתות עבדו־קשה, אבל בבית. קוששו עצים, כיבסו כיר, בישלו שעות ארוכות, גידלו ילדים.

לאשה הצעירה קל יותר. מיטבח מודרני, אוטומטי, אך היא אינה עובדת קל יותר. היא נושאת בנטל כפול, של עבודה בחוץ או לימודים לצד עבודות הבית. שני שלישים מהנשים בגיל 20־54 עובדות כיום. נתון נוסף: מחצית האמהות לילדים מגיל ארבע עובדות.

מוקד חדש אחר מגלה, שרוב הנשים הנשואות בימינו קשורות יותר באופן ריגשי לאחיותיהן, מאשר לבעלים שלהן, אם הן נשואות, ויותר מאשר לאמא שלהן, כשהן מגיעות. ד"ר ריילי אשקינס, חוקר במכון לחקר היחסים בין קרובי־מישפחה באוניברסיטת ניו־יורק טוען, כי רוב הנשים כיום קשורות בקשר הריגשי חזק ביותר לאחיותיהן, זאת גם כשהן, בדרך־כלל, אינן מסתדרות ביניהן, רבות ומתוסכלות.

„בשלאשה רע והיא במצוקה חוקיה לנפש קרובה לשטוח בפניה רגשותיה, ותוא זו האשה המאושרת ביותר, עם הבעל הנפלא ביותר והאמא הקרובה ביותר, היא תיפנה תחילה לאחותה", אומר ד"ר אשקינס. רק אחרי שיחה בלילה מלב־אל־לב עם האחות, כשכל המתלבטות והתתרגשות יחלפו, תשמח אותה בעיה, בקיצור, בפני האמא או הבעל.

מסכימה איתה ד"ר אליזבט פישל, מחברת הספר „אהבת אחיות במישפחה", שיצא לאור בארה"ב, המסמיכה הסבר לתופעה. לדבריה, נוצר בין שתי אחיות, קשר ריגשי עמוק ביותר מגיל הילדות, תורמת אף היא לירידה במיספר הילדים. במלחמת־העולם־השניה גויסו הנשים

לזו. „הקשר האמיתי והכן ביותר הוא בין אחיות, אפילו מפריד ביניהן מרחק. שום בעל או אמא לא יגזלו את זיכרונות הילדות שלהן, באמבטיות משותפות, שינה יחד במיטה, חיבוקים ואפילו מריבות. זה מלוה אותן לנצח".

לדברי ד"ר פישל, הקשר בין אחיות במשך שנים, יכול להסביר עובדה פסיכולוגית תת־הכרתית: עמוק בלב מקנן הפחד, שאולי הנישואין לא יצליח, אולי אמא תמות, ולא יהיה אל מי לפנות. כך מתחזק הקשר הריגשי בין אשה לאחותה. האחות תמיד תהיה האדם הראשון שיחוש לעזרה. אגב, קשר ריגשי כזה לא נמצא בין אחים, ולכך אין הסבר.

רגשות עמוקים וחשפעה הדדית ידועות גם אצל נשים, שעובדות יחד ומבלות יחד שעות רבות ביומם, ומרגישות קרוב־יקרוב. קשר ריגשי כזה יוצר אפילו תיאום ביניהן במחזור החודשי. תיאום זה מתחזק ככל שהקשר הריגשי והידידות חזקים יותר.

למסקנה זו הגיעה ד"ר ג'ין ריינינג,

ראש מכון קינסי במרינת אינדיאנה בארה"ב. לדבריה, קיים בסבע מה שמכונה „קשר נשים", בין בנות לאימהות ובין נשים לאחיותיהן, זאת בתנאי שהן גרות יחד. הקשר הזה נוצר על־ידי חומר כימי הנקרא „פארומון", הנפרש דרך העור ומועבר באויר, בעשימה, מאשה לאשה. זה עורה גם כאשר אין הן קרובות מישפחה. ד"ר ריינינג מצאה, שחומר כימי זה נפלט בגוף, והוא המשפיע על תיאום המחזור החודשי. מתברר שכאשר נשים חיות ועובדות ביחד, הן קרובות נפשית – אפילו הביוץ שלהן יתרחש באותו יום.

במחקר נוסף בתחום זה, שבוצע בביה"ח „אלרוביב", בקליפורניה, נבדקה הספעת ריח־זיעה של נשים, אשר מכל אחת והחומר הכימי המשפיע. ביטחו לקרי זיעה של אשה אחת, ומרחו אותה על הספתיים של תמש נשים בלתי־מוכרות לה, שלוש פעמים בשבוע, במשך ארבעה חודשים. לסרבה המלא, בתום התקופה הזו, „הסתדרו" והשתנו המחזורים החודשיים של כל הנבדקות, שהו לפני הביטוי בתאריכים שונים בחודש. בתום הביטוי, שאותו ביצע ד"ר מיכאל ראסל, קיבלו כולן את המחזור בסוות של יומיים זו מזו.

אחרי שלמדנו את אופי הקשרים הבעכשוי בין אשה־אמא־סבתא וידידות, נבחן את אופי הקשרים של הבעל עם החותנת. מתברר, שגם כאן יש חדש. מסיכולוגים מוענים, שתנשיות של צעירים וצעירות היא לחפש לעצמם בן־בית זוג, שיהיו הגיפך מהוריהם. זה מקטין את הסיכון לסתח בחיי הנישואין, הם לא רוצים אשה כמו האמא, או בעל כמו האבא.

מדוע בורחים מהרימיון?

הפסיכולוג ד"ר הרברט חופמן, מניו־יורק, שבחן את השינויים שחלו ברפוסי „אימון" מתחנכים־לעתיד, על רקע השינויים בהתנהגות, בחשיבה ובאידיאולוגיה בשנות ה־80', קבע: „מי שגדל במשפחה גרושה, או היה ילד חד־הורי, מחפש בן־בית זוג שבא ממישפחה גדולה, עדיף מרובה ילדים, בתקוה למלא את החסר חמיני של חום ואחיות במישפחתו".

גבר שאביו היה חלש אופי, והוא לא יכול היה להתגרר אז לאחותה איתו, יעדיף אשה שאביה הוא איש חזק, עצמאי ולא רכרוכי. מאיש כזה, שאפשר לסבור ולהעריץ, הוא מצפה לאהבה „במקום־אב". צעירה שגדלה על־ידי אם שתלטנית, בעלת מבקצוע ועובדת – אפילו אם אמא אוהבת אותה, בדרכה שלה – תחפש בעל שאימו עקרת־בית, שקר ריגשי עמוק ביותר מגדל הילדות, הוא אינו ניתק, אפילו כאשר האחיות המתבגרות רבות, אז אינן גרות קרוב זו לזו. „הקשר האמיתי והכן ביותר הוא בין אחיות, אפילו מפריד ביניהן מרחק. שום בעל או אמא לא יגזלו את זיכרונות הילדות שלהן, באמבטיות משותפות, שינה יחד במיטה, חיבוקים ואפילו מריבות. זה מלוה אותן לנצח".

לדברי ד"ר פישל, הקשר בין אחיות במשך שנים, יכול להסביר עובדה פסיכולוגית תת־הכרתית: עמוק בלב מקנן הפחד, שאולי הנישואין לא יצליח, אולי אמא תמות, ולא יהיה אל מי לפנות. כך מתחזק הקשר הריגשי בין אשה לאחותה. האחות תמיד תהיה האדם הראשון שיחוש לעזרה. אגב, קשר ריגשי כזה לא נמצא בין אחים, ולכך אין הסבר.

רגשות עמוקים וחשפעה הדדית ידועות גם אצל נשים, שעובדות יחד ומבלות יחד שעות רבות ביומם, ומרגישות קרוב־יקרוב. קשר ריגשי כזה יוצר אפילו תיאום ביניהן במחזור החודשי. תיאום זה מתחזק ככל שהקשר הריגשי והידידות חזקים יותר.

למסקנה זו הגיעה ד"ר ג'ין ריינינג,

מעדן לאשה
ע"ש מרים פוזנר שפגון לאשה
אחבת ציון 7 (ת"א)
טל 444312 (מאחורי בית תחייל)

בית הספר הראשון
לקוסמטיקה
בפיקוח משרד העבודה
בשיתוף עם הלנה רובינשטיין

משך הקורס 8 חודשים
* הרצאות ע"י דוגמאים * טיפולים מעשיים במכשירים ובתכשירים חדישים ביותר
תעודות מטעם משרד העבודה למסיימות בהצלחה שם ציוני המגן של מעדן לאשה
הקורסים מתקיימים בשעות הבוקר והערב
פרטים: "מעדן לאשה", אחבת ציון 7 ת"א טל. 444312 (מאחורי בית תחייל)

מודל

עירום של גבר הוא מקור השראה ולימוד לציירים, כמו עירום של אשה ● האם יש הבדלים – קווים חדים אצלו, מול רכים ועגלגלים שלה? ● מה שבטוח – יש הבדל באווירה. רוב הסטודנטים לציור הם סטודנטיות ● מודל־גבר מעורר אווירה מינית, אבל תלמידים ומורים מנסים להכחיש את האפקט המיני ● סיפורים של מאחרי הקלעים מאשרים שזה קיים ● „במיקרים כאלה, אני לא יוצא עם פחות מ־50 דולר, ארוחה טובה ומיקלחת", מספר דוגמן־עירום

מאת אשר וטורי

תצילום: אסף פוקר

מפות פעם נשבוע, מדי יום ראשון בשעה 12 בצהריים, מתפשט יואב אפללו, 17, מול עיניהם הבוחנות של ארבע ילדות ושלושה תלמידים בבית־הספר לאמנות בתל־אביב. בוחנים כל תו בגוף ובגופו. יואב, תלמיד בית־הספר לאמנות בתל־אביב, הוא מודליסט. „מדעיים, לא ברייוק עיסוק אידיאלי מדי ווריק. אבל יואב, כמו שאר דוגמני בחם הכבדים, חושב שזו אמנות.

הוא תושף עירום גבר, כולל איזור מלביים. קוים חדים, לא־רווקא גוף א. מעבר למחסום הבושה, אבל יש מבעת. הוא מופיע במירדשות אמנות, בחוגים פרטיים לעקרות־בית, מדרי סטודיו מדיפי חומרי־צבע ודים של ציירים, פסלים או צלמים.

עבור יואב אפללו, בעצמו מנגיצילום, כמו עבור עוד סטודנטים ונוגנים ומתם צעיריים זרוקים, חומרטלות היא פרנסה זמנית נוחה. 8 ד' 15 שקלים לשעה במירדשה, עד 50 ד' לשעה מרטית בביתו של צייר, אלים מוריות מובטחת. עניין של היצע וקיקש. מיספרי הסלמון מתחלפים בין מרחסרי לאמנות לבין עצמם, האמנים מתלמידים. מפה לאחן. חבר מביא חבר. מאיר מודליסט פנוי, מנסים להסתדר גלי. כן, אני יכול לומר שזו עבודה קלה פיזית ונפשית", אומר יואב אפללו. „אל תשכח שצריך לעמוד במשך זמן ארוך ללא תנועה".

יואב מגיע לעבודה באחת הכיתות של בית־הספר לאמנות ברחוב קלישר בתל־אביב. ממתין לתוראות המורה מתן, קצת לתלמידים. מקום על מישטח מוגבה במרכז הכיתה. בין כני ציור וחומרי צבע חריפים, מתנים מסביב ללא סדר.

התעדשלות עצמה היא עניין שולי. מבצעת כהרף־עין. עירום כביום שולה, הוא ממתין להוראות המורה יחי אשר, לגבי התנוחה המבוקשת. אחר, בימאי מנוסה, כוחר להציב אותו בה בריפון על־גבי מוט ברזל־זוויות אדרמומרים. „לחתות למשך חצי השעה הזה".

שיעור ציור לכל דבר. שבעה תלמידים ותלמידות, עיניהם נעות בין גוף הנערי הצנום, הרפוי. משהו על גוף, לבין בלוק הרישום על הכן לפניהם. לפני תחילת השיעור הסביר לו אפללו, כי האווירה הכללית היא אמנותית. אין התייחסות למיניות שלו, ו למיבנה האסתטי של גופו. עכשיו יאנ נראות בכל זאת מתוח, קצת נבוך מהעמדה. ברקע, הרממה הכיתתית, שמטרת מרי פעם על־ידי הוראות מיקצוע שמחלק המורה, הצייר יוסי אשר, לתלמיד זה או אחר.

„ההתייחסות של המודליסטים היא בדרך־כלל מבעית וינוחה מאוד. נכון אמיתי מבוכה בשתי הרקות הראשונות של השיעור, אבל אז מתחילים בציור המשמת נעלמים", מסביר מישש בקר, ציר, מורה במירדשה לאמנות של מת־השרון. „כמורה אני מעמיד בפני תלמידים מודל־עירום, כדי שילמדו מהו לגבי העבודות שלהם. ההתייחסות של כל תלמיד אל של המודליסט עצמו, תגיה ברקע האישי שלו. כל אחד תופש אתם בצורה שונה".

למה דווקא עירום גברי?

במירדשה ברמת־השרון, המעסיקה גם מודליסטיות, מסבירים שקווי הגוף נשים – ארוכים, ורודים, מעוגלים: גברים – שבורים, קצרים. צריך לאמון את התלמידים להתבונן בשני סוגי הגופים ולבסוף את שניהם.

מישש אומר: „כאמון, אני מצייר רעיון. לא דמות מסוימת. ואז אני מתאים את המודל, גבר או אשה, לרעיון המקרי שלי. כאשר אני צריך ללמוד את התלמידים שלי אנטומיה, והדגה להדגיש את השרירים של הארם בציור, אני מבקש מודליסט־גבר, כשם שאני מבקש מודליסטית, עבור מטרות־לימוד אחרות. אין שום קשר ליופי. נכון שלכל מין יש קוים אופייניים, אבל מבחינה מקצועית, אי־אפשר לומר שלגבר יש דמות קוית ולאשה דמות של „כתם". תלוי במודל. זה אינדיווידואלי".

שמוליק ממלון, דוגמן עירום, תלמיד הוצג לתיאורן באוניברסיטת תל־אביב, מהביע על הקולגנ הישראלי עדיין כעל נוגעים המשנים בהדרגה את הגישה המסורתית לגוף הגבר. נכון, הליגיטימציה המוחצנת שלה זוכה הגוף בבי־יורק, בעלת מבעדינו הסטריפטין הנגרי לנשים בלבד, עדיין לא הגיעה ארצה במיסגרת היבוא התרבותי מארה"ב. במוערדני הסטריפטין בעכו, היפה ויפו, המצוגים לראוות ותערוכות מולו נשות מוחלטת, עדיין מתוריים מחליש בעצמי על התגוחה המצויירת, אבל אני גם חושב על הקהל, התלמידים, ולכן בחר עבודם סיטואציות מעניינות. ישיבה על כיסא קווית. מסוימת, מכיבה, הישענות".

התגוחות חשובות לפחות כגוף עצמו, מודליסט טוב נבחן בעיקר לפי התגוחות שהוא מפנין. ערי כמלי ויעל פריד, תלמידות ציור במדרשה ברמת־השרון, מספרות על מודליסטים ומודליסטיות לגבר המשמש עוד כבגדה, אינו־רלציים מינימאלי. הקהל הישראלי עדיין לא מוכן לקבל גברים עירומים על הבימה.

שמוליק ממלון מתאר את עבודתו כעיר סוג של מיפחק. הצנה היה. „אני משלב בעבודה הזאת גם די הרבה תגוחה, קצב של ריקוד שאני מסגיא באותו רגע. באמצע התגוחה אני קופא לכמה דקות, ואת הוזיית הזאת התלמידים מציירים. בדרך־כלל אני מגיע מעט לפני הזמן, קרראים אבל אני גם חושב על הקהל, התלמידים, ולכן בחר עבודם סיטואציות מעניינות. ישיבה על כיסא קווית. מסוימת, מכיבה, הישענות".

מגמעים כדי להעביר את הזמן, קרראים ספר, או ששים נרדמים על מישמה התצוגה.

„אלה שבאים כדי להסתלבט כאן, הם אלה. שבסופו של דבר חשים. הבי מחוה נוח עם העירום שלהם", אומרת יעל. שמוליק מסלון מעיר על עצמו שזוהא „לא נרדם בעבודה, מכסימום מנמנם. הוא כואב, כמו קריאה ספר, יכולה לוחה. מעניינת מאוד לציור", מצד שני, מעיר יואב אפללו, כי יש מתעניינים אמנים ומעניינים ומבכלים כי יש אם שלהם, אז יש מקום אוכים להערה מן המירה, בוחרים לצעון והאשים את המודליסט בכישלון. „זו סיטואציה מאוד לא נעימה".

באופן מיקרי נמצא שמרבית התלמידים בבתי הספר לאמנות, ובמוגים הפרטים המפוזרים בכל רחבי הארץ, הם בעצם תלמידות. נשים בשנות העשרים והשלושים למייהן. לא צעירות מדי, ולא מבוגרות מדי. גיל שאפשר להפעיל בו שיקול־דעת. דוגמן עירום ותיק מבת־מ מסביר, כי בכל שהמסגרת קטנה ואינטימית יותר, כך גדל הסיכוי שיחסי העבודה בין הדוגמנים לבין האמנים/ות שברדר, יוחרגו מן המיסגרת הרשמית, ויתפכו יחסי־קירבה אישיים.

„בשאחת התלמידות עוצרת את ורימת הרישום שלה, ובוחה היכן שהוא בכיתה, יורד המודליסט ויודעים יחר התלמידים כי מחשבותיה גדודות הרחק מרלת האמות של שיעור האמנות, ואז מולנו חשים לא נוח", מסבירה רבי, אם ל־2 ילדים קטנים, תלמידת שנה א' מן המירדשה ברמת־השרון.

שכירת מודל פרטי היא עניין יקר, בדרך־כלל, לסטודנטים התפרנים של המירדשות. כשאין בריירה, הם מוגמנים זה לזה, או שוכרים בשותוף דוגמן לזמן קצר. יחסי התיירבה נוצרים בדרך־כלל בשיעורים המרטים הללו, משכשים קצת את התדמית הצימוחנית של העבודה.

מנהל תוגים לציור ולפיסול בחולון, המבקש להישאר בעילום־שם אומר, כי בבית־הספר שלו חדלו להשתמש בדוגמני־עירום גברים, כיוון שבעבר אירעו תקלות לא נעימות עם הדוגמנים בזמן השיעור. „דוגמן כזה, מרכז את המחשבות שלו באחת התלמידות, ואז כל הכיתה רואה את התוצאות. זה הורס את השיעור".

שמעון נקש, ודוקי מרציאנו, 28, „איש המערות" של חוף בת־ים, המתגורר כבר חמש שנים במערת כורכר בחוף, מגדיר את התקלות כ„התתלקויות" כלתי רצויות בעבודה. את התתרכלות בשיעורים חפרטים הוא מתאר כתידוון לקיום יחסי־מין, מצד התלמידות. בעיקר המבוגרות שבהן. נקש, הרואג לטפח גוף שרירי חסוב, נוהג לכנות את הנשים המזמינות אותו לתצוגה פרטית בבית, „דידות ותיקות". הוא מתאר אותן כצעירות או כתלמידות ציור, סביב גיל השלושים, ומכנה את התנהגותן „אומתית".

„מונה אלי אשה כדי לצייר את הגוף שלי, אני מתפשט ואז מתברר לי שבעצם רצתה לתיכנס איתי למיטה. במיקרים כאלה אני לא יוצא עם פחות מ־50 דולר, ארוחה טובה, מיקלחת, ואפילו מחזירה אותי במכונית שלה לכאן, ובכל זאת אני מתרגז. לא שאיכפת לי לעשות את זה. אבל אני אומר לה, אם זה מה שאת רוצה, תגידי מתחילה, ולפני תבל תגמני את הציור. כי זו הסיבה שבגללה באתי לכאן.

„כבר כפעם הראשונה, כשפגשה אותי בחוף מודליסטית מבית הספר „אבני", והציעה לי לעבוד בזה, היא אמרה לי שלגוף שלי יש מיבנה אמנותי. במיוחד מיבנה הפנים, וכל מי שרוצה לספל ראש בסיגנון רומאי, בא אלי. מנו אלי אפילו מאחר המיבוצים בביקעת הירדן, כדי שאבוא לשם לפיסול, אבל ברגע האחרון התארשתי, כי ראיתי שזה לא בשבילי. עבורי העבודה הזאת היא מיבחן של ביטחון עצמי, וביטוי אמנותי של הגוף שלי. לא מרבנרגיה. כשאני עומד עירום בפני כיתה מלאה נשים נשואות שנוצעות מכסים ומישהו אומרת לי, יש לך גוף יפה, או יש לך איבר־מין יפה, זה כבר לא מביך אותי".

שמעון נקש, כמו שמוליק ממלון, כמו יואב אפללו, עובדים לעיתים מזומנות. כשאולם הכסף ואין מיבחנים או עיסוקים אחרים באותו זמן. אין כמעט קשרים ביניהם לבין עצמם. הם מעדיפים ליצור קשר עם בנות המין השני באותו מקצוע, ואף לדגמן בזוגות, אם הלקוחות – בתי הספר לאמנות והאמנים עצמם – מוכנים לממן את ההוצאה. „זה יכול להיות שילוב נהדר בין עסקים לבין אמנותיה. אני יושב וחיא שרכבת, אז לתיפר, שילוב של תחנועות שלה עם תחנועות שלי".

בהדרגה מתחילים לחתמסד. בתל־אביב יש כבר סוכנות מודליסטים שמנהלת מירה דייכלין־ברגר. כרטסות ממודרות, מספרי טלפון. אולי לא ברייוק לבבוד גדול, אבל כבר לא נושה. משוק חלמרה.

חמה בשוויה

בת 23, וכבר מגלגלת מאות אלפי דולרים בשנה ● לילי מור. ילדות עשוקה. יחומה מאב, אם נכה ● היום, בעלת סוכנות מצליחה לדוגמניות. עובדת עם פאריז, ניו־יורק, מילאנו, אתונה ● גדלה כמו כדור שלג ורוצה להגיע לחופש מוחלט. בשביל זה צריך כסף וכוח, ובעיקר טמפרמנט מרוקני

מאת עמית רייכר

צילמה: ציפי מנשה

לילי מור. אם אתה מלכלך פעם אחת, בחיים לא תקבל יותר קרדיט.

מה לכתוב על לילי מור, אם היא יורדת, ועור יורדת מצליחה. אותו ששיחקה אותה שם בנדול, בטר הכל, בת 23, היה בטוחה, אני לילי. אמרתי 'מאיפה אתה יורע', אז אחר מהם צעק בקשר, 'מצאנו אותה! היא מצאה אותנו'; ואיבדתי את ההכרה. זה היה המיפגש הראשון שלי עם המות. הוא עשה אותי חוקה. נתן לי המון כוח".

בגיל 17 פגשה בקיבוץ את ביירון נורדין, מתנדב משווריה. התאהבו, נסעו לטיול בארצו.

מיפגש ראשון עם שווריה: "הייתי בשוק. הגעתי ישר מהקיץ אל הסחיר בשווריה. ראיתי שם אנשים מלאי ברבורים. חשבתי שאם זה היה בארץ, מומן היו שוחטים אותם, לוקחים, עושים על האש. לא היו נשארים".

טיילו כמה שבועות עד שנגמר הכסף. חזרו לארץ, ניסו להתארגן. לא הלך. לילי ולביירון אין מיקצוע, ניסו עבודות מזדמנות. אחרי שנה נשברו והחליטו לחזור לשווריה. שביירון ילמד מיקצוע ואחר־כך יחזרו.

שוב בשווריה. שכרו דירה, קנו רהיטים באשראי. ביירון התחיל ללמוד אלקטרוניקה, לילי נרשמה לאוניברסיטה, למדה שווריית. "שם הלימודים בחינם, ואתה מקבל משכורת מהממשלה בזמן הלימודים. יש ר"ר אחד, ישראלי, שעושה שם מחקר כבר עשר שנים. לא רק שלא משלם על השימוש במעבדות, אלא גם מקבל משכורת שמנה כל חודש. מקסימום התנאים כדי שיגלה משהו למובת האומה השווריית".

לילי התאקלמה יותר מדי טוב. מצאה עבודה. הרגישה בבית. ביירון הציע שתיסע קצת הביתה, לכמה חודשים.

חזרה והתחילה לעבוד עם מארגנו תצוגות־אופנה. נדלקה. הרגישה כמה קשה לגדול בעניי בארץ. אז גם קלטה שיגעון ועל רמה. אמרתי לה, מאמליה, אני עובדת בסביל זה מספיק קשה. אם עובדת 8 שעות והולכת הביתה. אני לא".

כשהסוכנות נפתחה היא וביירון נפרדו. ביירון נסע לארץ. היא נשארה לבד. היום הסוכנות חגיגה לקשרים בינלאומיים. רוב הדוגמניות השווריות בפאריז הן שלה. עובדות עם קלוד אסיר, אחד הסוכנים הגדולים בעולם. עובדות גם עם ארצות אחרות. מארגנת תחרויות־יופי ובת־ספר לדוגמניות. ביירון חי בארץ. עובד כרוגמן וחתום אצלה על חוזה עבודה.

לילי הגישה בקשה לאזרחות שווריה. לשם כך צריכה לוותר על האזרחות הישראלית. חשבה חודש רויתרה על הישראלית.

בשביל מה לך אזרחות שווריה?

"חיינים אז זה בשביל העסקים. כשעובדים עם חו"ל, בשרוצים להיכנס לבדהה, אי אפשר לעשות דבה כשאתה לא אזרח המדינה".

מה עם הבדידות? חבריה? מישפחה? המחיר לא נבוה מדי?

"נבוה, כמה נבוה. יש בדידות. האנשים בשווריה מאוד סגורים. לא מתחברים בקלות, גם לא ביניהם. אי אפשר מהם לקבוץ למישהו. לשבת על כוס קפה. את יודעת שקיעור התחבדויות שם מתנבהים בעולם.

מה את עושה במנוי שבועה?

נוסעת לחברים בפאריז, או נשארת בבית. משתדלת לשמור שבת. בכלל מצחיק. איך הדבה יהודים שומרים פיתאום על בשרות. אני לא נוגעת בבשר. מנשקת את המזוזה בכל פעם שאני יוצאת ונכנסת.

מאיפה יש לך בדה לכל זה?

הדבה כוח בא מהלבד הזה. שמונה חודשים אחרי שפתחתי את הסוכנות, הליתי בשחפת. ארבעה חודשים השתעלתי. חודשיים שבכתי בביידוד בבית־חולים. אף אחד לא יודע, גם לאמא שלי לא סיפרתי. אירגנתי לי בחדר שלמון, וביהלתי את הסוכנות מבית־חולים. פעם צילצלו אלי בדיוק בזמן ביקור רופאים. אמרתי לרופאים ששש.. תהיו רגע בשקט. רק מקלקל לי שתקן.

מה קורה לצבריה בעלת מוג מרוקני הם, בשחיא נתקלת בקרה שווריה?

יש תקלות. אני ספונטנית, יורה מהר מה שהולך לי בראש. פעם התקשרו אלי עיתונאית שווריה וביקשה הנבוה לשמועה, שאחד הצלמים בפאריז מנסה לויין את הדוגמניות השווריות, אמרתי לה, בכמה שיגמר, זה סבבי. אם הוא לא היה מבטח, הוא היה צריך להיות בא ומנו, אז לא נורמלי, התגובה התרסמה בגדול, זי גרמה לי נזק בזמנו.

מה עם אהבות?

היום אני יודעת, שאני לא רוצה גוי. אז אני מרגש לא מתאהבת בהם. חוץ מזה, נמאס לי מבלונדינים. היום אני רוצה בבן בבצע שחור.

תגידי, בשביל מה לך בכל זה, לאן את רוצה לעבוד, מה את רוצה בעוד?

אני רוצה חופש. חופש לחלילים בשביל החיים שלי. מה לעשות איתם, איך לחיות. בשביל חופש כזה צריך כוח, ואין מה לעשות, הכוח הוא בסף.

ילדות רגילה בבאר־שבע. הורים ממרוקו. כשהיתה בת 11 הכל התהפך: האב, שעבר בשירות ביטחוני, נהרג. האם, לשעבר עובדת כיתן, עברה תאונת־עבודה קשה. נכה מאה אחוז. לא סבלה את הזיכרונות, לקחה את שני הילדים ועברה לנהריה.

לילי לא מצליחה להתאקלם בצפון. בגיל 15, עברה ליבנה. בעיקבות טיול לדרום, הגיעה לראשונה לכותרות העיתונים. "הילדה שהלכה לאיבוד בתמנע". 36 שעות לבד במידבר".

"לתמנע יורדים בסיבובים. אמרתי לעצמי, למי יש ראש לרדת את כל הסיבובים האלה. חייב להיות קיצור ישר למטה. הרבה חושבים ככה, אבל לאף אחד אין אומץ לנסות. זוכרת שעברתי את המדרון והוא אמר לי איזה מדר". הלכתי לפני כולם והלכתי לאיבוד.

"בהתחלה זה נראה לי מצחיק, כשהתחיל להחשיך נבהלתי. אמרתי לעצמי אין ברירה חמורה, את חייבת לעשות משהו. התחלתי ללכת. היה גשום וקר. לא היו מכוכבים. אחר־כך נודע לי, ששאלו את הנדריכה איזה טיפוס אני; אם אשב ואחכה, אמרה שאני בעלת יזמה, ואנחנו לוגו. אז אמרו לה שזה אבבד. הכיתה ישבה ובכתה, חשבו שאני מתה.

"למחרת הייתי מיובשת לגמרי. הלכתי והלכתי. רק חולות. אפילו נמלה לא עברה. אני ודשבת שאם היתה עוברת שם נמלה הייתי אוכלת אותה. בסוף יצאתי. ראיתי בניינים מרחוק. פתאום עבר לידי ג'יפ עם חיילים. שאלתי אם הם יודעים איפה הכביש הם שאלו אם אני לילי. אמרתי 'מאיפה אתה יודע', אז אחר מהם צעק בקשר, 'מצאנו אותה! היא מצאה אותנו'; ואיבדתי את ההכרה. זה היה המיפגש הראשון שלי עם המוות. הוא עשה אותי חוקה. נתן לי המון כוח".

בגיל 17 פגשה בקיבוץ את ביירון נורדין, מתנדב משווריה. התאהבו, נסעו לטיול בארצו.

מיפגש ראשון עם שווריה: "הייתי בשוק. הגעתי ישר מהקיץ אל הסחיר בשווריה. ראיתי שם אנשים מלאי ברבורים. חשבתי שאם זה היה בארץ, מומן היו שוחטים אותם, לוקחים, עושים על האש. לא היו נשארים".

טיילו כמה שבועות עד שנגמר הכסף. חזרו לארץ, ניסו להתארגן. לא הלך. לילי ולביירון אין מיקצוע, ניסו עבודות מזדמנות. אחרי שנה נשברו והחליטו לחזור לשווריה. שביירון ילמד מיקצוע ואחר־כך יחזרו.

שוב בשווריה. שכרו דירה, קנו רהיטים באשראי. ביירון התחיל ללמוד אלקטרוניקה, לילי נרשמה לאוניברסיטה, למדה שווריית. "שם הלימודים בחינם, ואתה מקבל משכורת מהממשלה בזמן הלימודים. יש ר"ר אחד, ישראלי, שעושה שם מחקר כבר עשר שנים. לא רק שלא משלם על השימוש במעבדות, אלא גם מקבל משכורת שמנה כל חודש. מקסימום התנאים כדי שיגלה משהו למובת האומה השווריית".

לילי התאקלמה יותר מדי טוב. מצאה עבודה. הרגישה בבית. ביירון הציע שתיסע קצת הביתה, לכמה חודשים.

חזרה והתחילה לעבוד עם מארגנו תצוגות־אופנה. נדלקה. הרגישה כמה קשה לגדול בעניי בארץ. אז גם קלטה שיגעון ועל רמה. אמרתי לה, מאמליה, אני עובדת בסביל זה מספיק קשה. אם עובדת 8 שעות והולכת הביתה. אני לא".

כשהסוכנות נפתחה היא וביירון נפרדו. ביירון נסע לארץ. היא נשארה לבד. היום הסוכנות חגיגה לקשרים בינלאומיים. רוב הדוגמניות השווריות בפאריז הן שלה. עובדות עם קלוד אסיר, אחד הסוכנים הגדולים בעולם. עובדות גם עם ארצות אחרות. מארגנת תחרויות־יופי ובת־ספר לדוגמניות. ביירון חי בארץ. עובד כרוגמן וחתום אצלה על חוזה עבודה.

לילי הגישה בקשה לאזרחות שווריה. לשם כך צריכה לוותר על האזרחות הישראלית. חשבה חודש רויתרה על הישראלית.

בשביל מה לך אזרחות שווריה?

"חיינים אז זה בשביל העסקים. כשעובדים עם חו"ל, בשרוצים להיכנס לבדהה, אי אפשר לעשות דבה כשאתה לא אזרח המדינה".

מה עם הבדידות? חבריה? מישפחה? המחיר לא נבוה מדי?

"נבוה, כמה נבוה. יש בדידות. האנשים בשווריה מאוד סגורים. לא מתחברים בקלות, גם לא ביניהם. אי אפשר מהם לקבוץ למישהו. לשבת על כוס קפה. את יודעת שקיעור התחבדויות שם מתנבהים בעולם.

מה את עושה במנוי שבועה?

נוסעת לחברים בפאריז, או נשארת בבית. משתדלת לשמור שבת. בכלל מצחיק. איך הדבה יהודים שומרים פיתאום על בשרות. אני לא נוגעת בבשר. מנשקת את המזוזה בכל פעם שאני יוצאת ונכנסת.

מאיפה יש לך בדה לכל זה?

הדבה כוח בא מהלבד הזה. שמונה חודשים אחרי שפתחתי את הסוכנות, הליתי בשחפת. ארבעה חודשים השתעלתי. חודשיים שבכתי בביידוד בבית־חולים. אף אחד לא יודע, גם לאמא שלי לא סיפרתי. אירגנתי לי בחדר שלמון, וביהלתי את הסוכנות מבית־חולים. פעם צילצלו אלי בדיוק בזמן ביקור רופאים. אמרתי לרופאים ששש.. תהיו רגע בשקט. רק מקלקל לי שתקן.

מה קורה לצבריה בעלת מוג מרוקני הם, בשחיא נתקלת בקרה שווריה?

יש תקלות. אני ספונטנית, יורה מהר מה שהולך לי בראש. פעם התקשרו אלי עיתונאית שווריה וביקשה הנבוה לשמועה, שאחד הצלמים בפאריז מנסה לויין את הדוגמניות השווריות, אמרתי לה, בכמה שיגמר, זה סבבי. אם הוא לא היה מבטח, הוא היה צריך להיות בא ומנו, אז לא נורמלי, התגובה התרסמה בגדול, זי גרמה לי נזק בזמנו.

מה עם אהבות?

היום אני יודעת, שאני לא רוצה גוי. אז אני מרגש לא מתאהבת בהם. חוץ מזה, נמאס לי מבלונדינים. היום אני רוצה בבן בבצע שחור.

תגידי, בשביל מה לך בכל זה, לאן את רוצה לעבוד, מה את רוצה בעוד?

אני רוצה חופש. חופש לחלילים בשביל החיים שלי. מה לעשות איתם, איך לחיות. בשביל חופש כזה צריך כוח, ואין מה לעשות, הכוח הוא בסף.

ידיעות אחרונות בשיתוף עם **ספר־חמד** מציעים את

אנציקלופדיה של **גוף האדם**

★ 10 כרכים

★ תערוך תרגומאי: פרופ' יחזקאל שינמלה, חסקולסון לרפואה בארשבע.

★ האנציקלופדיה עדכנית ומרתקת בעברית אירים פרדיגים.

★ מחירה: 180.– ש"ח + 25 ש"ח×6 תראשון ביום אז – 125.– ש"ח בטווח.

שלח נא את חספח או טלפן ומסור את פרטי כרטיס האשראי שלך ל־ 03-621064, 621065 ותאנציקלופדיה תשלח אליך בדואר.

לכבוד ידיעות אחרונות ת.ד. 37744 תל־אביב 61376.

הנני מזמין בזאת את האנציקלופדיה של גוף האדם

ל־ב תמרחאת/תמרחאות בסך _____ שיח.

חשם חכוטבת מיקוד טלפון

גבי ווזאי. עמדתי על המידרכות ושרתי לאנשים. זרקו לי גרושים. חיפשתי תשומת־לב.

רוצה לשיר

גבי חדאי, עשר שנים מאחורי הסורגים, שנה משוחרר ● כל מה שהוא רוצה זה לפתוח את פרק ב' בתור זמר ● המוסיקה המועדפת: מיזרחית. שירי אהבה, שירים שיוצאים מלב שבור, כמו שלו ● מודל החיקוי, שימי תבורי ● פה ושם הופעות במועדונים קטנים ● הבקשה: „אני מת להיות זמר. שמישהו יגלה אותי וייתן לי דחיפה. אני בטוח שאם אשיר, אהיה בן־אדם. רק שיתנו לי צ'אנס"

מאת ריקי דנון

תצלום: אסף פוקר

מזמר, בבית־הסוהר, הוא כינוי נגאי, למי שמסמסמס יריעות לסוהרים. משתף פעולה. ישיחזר. תראי רצה להיות קשוח, גדול, מפוחד. הם שדרו רכבות עם זהב, תראי נגב אופנים. הם עישנו שבע מערבי, סחור, תראי עישן סיגריות רוזאל, אסקוט. כות קמן וכבר מעשן.

בגיל עשר התחיל עם פריצות לדירות. חיכנגו ששתו עוקב. מחכה עד שיצאו מחבית, בכנס, דרך המרזבים מתחולן. פעם נכנס לבית, התחיל לשמשש. פתאום חזרו בעלי הדירה.

תראי נכנס מתחת למיטה הוזגת. מיזרון סמיבי גדול, דבוק לרצפה. הזגר עשה אהבה. תראי חשב על מה שהם עושים, ועל מה שהוא חיכנו לעשות. פתאומים תתחיל לצעוק. הזגר נבהל. הציץ מתחת למיטה וגילה ילד שתרחור עם עיניים קסנות, מביט עליהם. קראו למישטרה, תראי נעצר בפעם הראשונה.

בגיל 9 הגיע לבית־ישמשם. שלחו אותו לפנסיון "שירת שלום" בנס־ציונה. תראי לא יוכל היה שימי תבורי. תראי הסדרים שלו אתו, ומעריץ אותו עד היום. אז בגלל שהיה מדריך, היום בגלל שהוא רוצה להיות זמר כמוהו.

בגיל 11 התחיל לגנוב מכוניות. ראה מכונית, פרץ לה תוך אם המנעול, נכנס ונסע. בלי רישיון, בשביל הכיף. לא חושב על הזיתים שלו. על הפריצה. על כלום. רחף של חרם עצמו.

בגיל 12 נעצר במישפחה בראשון־לציון. נחקר על פריצות. איך שיצא מהחניון ראה ג'יפ של מישטרה, פתח. נכנס ונסע. כדי לתרגיש משהו, גם חבש את הכובע שהשאיר שם הנהג השוטר. ילד בן 12 עם כובע של שוטר, נוהג בג'יפ.

בכיתה ו' הפסיק ללמוד. חושב שחיפש לב הזומן תשומת־לב. פרץ לבית־הספר, נגב את הקופה. נגב את האופניים של הילדים ומכר אותם. בן שמתה וכבר סותר קמן ברכב נגנוב.

עם הכסף הלך לראות סרטים. בעיקר מערבונים, פזרון, קאובויים. הם חבשו כובעים עם שוליים גדולים, היתה בהם חשבי של המידרכה. זה עשה לי טוב. ניסה לי את הגאגר.

בגיל 13 היה לו 60 הרשעות. בגיל 17, מאסר ראשון. חצי שנה בתל־מונד. מיפגש עם עבריינים מבוגרים. זה עשה לו משהו.

"ראיתי מולי עבריינים גדולים, חזקים. כל הכוח יצא לי החוצה. כמו אוויר שיוצא מבלון. ראיתי שאני בעצם עבריין קטן. שיש גבוהים יותר גדולים ממני".

בתא שלו היו שמונה עבריינים. עשו לו ספסים של גבריות. חקרו כמה פריצות היו לו. כמה תיקים. מה הסיפור שלו. עבר את המיבחן, התקבל לחבורה כבוד.

בחוד בכלא, חלכים מכות. כולם עצבנים. רוצים חופש, לאמא. רבים על שטיפת חחדר, על אוכל, סיגריות. מי שלא מחזיר מכות נחשב חלש. מי שלא גבר, הופך לסנגר, משרת של העבריינים הגדולים. תראי לא רצה להיות משרת של אף אחד.

"היו באלה שהיו חלשים. הגדולים התעללו בהם. עושים להם מעשים מגונים. שוכבים איתם. מאלצים אותם לקיים יחסים".

ואתה?

– "קיימתי יחסים פעם ראשונה רק לפני שנה. עם בחור. בחיים שלי עד אז לא עשיתי את זה".

נשמע מוזר. בחור שהיה כלוא עשר שנים. נרעז. מגע פופיעים. אבל לאשה, לדבריו, לא יכול היה להתקרב. יש בנשים משהו עדין־תשקיע מרי בשביל הקשיחות שרצה לאמץ לעצמו. מחר שכולם יכיריו אותי, שיפחדו ממני. בחוחשות באתי לשכונה. ראיתי איך אנשים, ברגע שהבחינו בי, עברו לצד חשני של המידרכה. זה עזר לי. טוב. ניסה לי את הגאגר.

בגיל 13 היה לו 60 הרשעות. בגיל 17, מאסר ראשון. חצי שנה בתל־מונד. מיפגש עם עבריינים מבוגרים. זה עשה לו משהו.

"ראיתי מולי עבריינים גדולים, חזקים. כל הכוח יצא לי החוצה. כמו אוויר שיוצא מבלון. ראיתי שאני בעצם עבריין קטן. שיש גבוהים יותר גדולים ממני".

בתא שלו היו שמונה עבריינים. עשו לו ספסים של גבריות. חקרו כמה פריצות היו לו. כמה תיקים. מה הסיפור שלו. עבר את המיבחן, התקבל לחבורה כבוד.

בחוד בכלא, חלכים מכות. כולם עצבנים. רוצים חופש, לאמא. רבים על שטיפת חחדר, על אוכל, סיגריות. מי שלא מחזיר מכות נחשב חלש. מי שלא גבר, הופך לסנגר, משרת של העבריינים הגדולים. תראי לא רצה להיות משרת של אף אחד.

"היו באלה שהיו חלשים. הגדולים התעללו בהם. עושים להם מעשים מגונים. שוכבים איתם. מאלצים אותם לקיים יחסים".

ואתה?

– "קיימתי יחסים פעם ראשונה רק לפני שנה. עם בחור. בחיים שלי עד אז לא עשיתי את זה".

נשמע מוזר. בחור שהיה כלוא עשר שנים. נרעז. מגע פופיעים. אבל לאשה, לדבריו, לא יכול היה להתקרב. יש בנשים משהו עדין־תשקיע מרי בשביל הקשיחות שרצה לאמץ לעצמו. מחר להתרכך. לאבד את חחופש.

בגיל 23 היה עבריין מוכר. תל־מונד, רמלה, שלוש שנים שאטה. שוב תל־מונד. משם יצא לחופש לפני שנה.

בתל־מונד למד קרוא וכתוב. התחיל לכתוב שירים. נהתכתב עם נערות שפיקסמו מדרשת ביעתונים. הן שלחו לו מיכתבי רחמים. הוא שלח להן נערגעים. שירי אהבה. את הכישרון שלו הקיעיק לאסירים. התחיל לכתוב עבורם את המיכתבים לבקשות עיידה.

"שבתי בחיי. כבר חמון שנים/ ראיתי בחיי רק חומות וסורגים/ היום אני לבד, מנותק מן העולם/ וחכן אמצא מקום כדי לנוח בחיי.

הוא שר וחבורי, מקיימון, מוסיקה מזרחית. זה מה שמרבר אליו. שירי אהבה. שירים שיוצאים מלב שבור. לחראי יש עכשיו לב שבור.

"אני רוצה להיות זמר, קח לחיות. רוצה שמישהו יגלה אותי ויתן לי את הדחיפה. תמיד ידעתי לחוקף אח עצמי לכיוון הרע. רוצה להחשקם. אני בטוח שאם אשיר, אהיה בן־אדם. רק שיתנו לי צ'אנס נוסף בחיים.

רמה עם כל הסיקים. הסרצנה, האבירות והנקיים שגרם לאנשים?

"לא. השבחתי על זה כשהייתי יקר. הייתי אגרסיבי. לא החתשבתי באף אחד. לא מתנקר אותי, והמבקרתי בדרכים שלי. חיום אני מבין שזה מיפשות. מגעתי לאנשים, חיוקתי להם. לאמא שלי, שכל־כך ראגה לי ודאגה לי עד היום. הייתי יקר, אני מקוח שחתבגרתי.

אמא שלי לא מאמינה שאני עכשיו כסדר. הבטחתי לה. כבר אלף פעם. שאהיה ילד טוב. הפעם אני רוצה להיות ילד טוב, בעיקר רוצה גם להיות יקר טובי".

שימי תבורי, האליל שלו.

"מאז שהייתי קטן, רציתי להיות זמר. עמרתי על המיידרכות ושרתי לאנשים. הם ודקו לי גרושים. הימשתי תשומת־לב. קיוויתי לקבל אותה באמצעות השירה. כבראה שזה לא הלך. הנפסקתי לשיר והתחלתי לגנוב, גם זו היתה תשומת־לב".

עכשיו זוא בסדר. "מאז שראיתי אני לא מסגול לגנוב סיכה". עובד כחשמלאי. בערב הולך לסעמים לגיאסס, מוקרן בחוף מלמחים. יש שם חופעות, נותנים גם לה. ודאי, מתרגש, משקשק, עולה על הבמה, ושר. "אני רדעד כשאני מחזיק את המיקרופון".

הוא אוהב חבורי, מקיימון, מוסיקה מזרחית. זה מה שמרבר אליו. שירי אהבה. שירים שיוצאים מלב שבור. לחראי יש עכשיו לב שבור.

"אני רוצה להיות זמר, קח לחיות. רוצה שמישהו יגלה אותי ויתן לי את הדחיפה. תמיד ידעתי לחוקף אח עצמי לכיוון הרע. רוצה להחשקם. אני בטוח שאם אשיר, אהיה בן־אדם. רק שיתנו לי צ'אנס נוסף בחיים.

רמה עם כל הסיקים. הסרצנה, האבירות והנקיים שגרם לאנשים?

"לא. השבחתי על זה כשהייתי יקר. הייתי אגרסיבי. לא החתשבתי באף אחד. לא מתנקר אותי, והמבקרתי בדרכים שלי. חיום אני מבין שזה מיפשות. מגעתי לאנשים, חיוקתי להם. לאמא שלי, שכל־כך ראגה לי ודאגה לי עד היום. הייתי יקר, אני מקוח שחתבגרתי.

אמא שלי לא מאמינה שאני עכשיו כסדר. הבטחתי לה. כבר אלף פעם. שאהיה ילד טוב. הפעם אני רוצה להיות ילד טוב, בעיקר רוצה גם להיות יקר טובי".

איזו מין עוזרת

דניאלה יקרה

גרה בבית־נו עוזרת נחמדה בת 20, שעובדת לשביעות רצוננו כבר שנה. באחרונה גיליתי שבני בן ה־18.5 מקיים איתה יחסי מין. האם לדבר איתו, או איתה, או עם שניהם?

ג.ל.

לפני שאת מדברת איתו, או איתה, או עם שניהם, תחשבי וחשבי מה תגידי לחם. נו, מחד אם אין לך משהו מאוד חם להגיש, משהו תחבולני. תחשבי על המצוכה שלי אז שלה אז של שניהם, בשיורדו לחם שאת יודעת.

מגבות דיקט

למרות כל מרכבי הבביסה למיניהם, המגבות של יוררות מוחזקל קשות כמו תחתית ריקט. אולי יש לך איזה רעיון

יעל מכבי־שבא.

העכבר ברח

אני מפחדת מאוד מחרקים, וכמיותר מכ"מים. כשאני רואה גזוז או חרק, אני נכנסת לדחף ומשש מתה מפחד. מה את מציעה לי לעשות?

אני מציעה לך לחיות בסביבה שלי כשאני רואה עכבר קטן, ותוך בדי אעקת אירטית אני עולה על השולחן הראשון שאני פרגשת, ושם אני צוחקת ורוקעת ברגליים עד שבולם נשבעים לי שהעכבר ברח, או מת, או דרשמר, או ירד לגלה.

בפילים אחרות, לכל אחד פורחר לפחד ממשהו, ולהיגעל ממשהו. זה טבעי.

חודה רבה

אין לי שום בעיה, אבל אני מרגיש צורך לספר לך כמה אני נהנה מהמדור שלך, שאותו אני קורא כל שבוע ועליו אני מודה לך.

ש. אדליך, חיפה.

אדון אדליך היקר, בגלל המכתב שלך כבר לא כל־כך חם לי, הילדים פחות מציקים לי, חעבודה לא נראית לי קשה כל־כך, וחחיים נראים לי פחאום עוד יותר יפים. על כל אלה אני מודה לך.

מה שמרגישה הביצה

יש עמים המאמינים שלבל חפץ ורעצם עלי־אדמות, יש נשמה. לא רק לבעלי החיים. ויש אנשים שלוחמים את האמונה הזאת קצת ברציגות, קצת בצחוק, ומנסים את החורה על...

ביצים. חביצה, כידוע לכל, היא ראשית החיים לא רק של החרנגולת. של כולנו. לכן קשה להאמין שהן לא חשות שום דבר, כאשר אנו מרחיחים אותן ב־100 מעלות אוזן, שוחיון, ומחטיפים לחן זפסות בראש כדי לקלף את הקליפה (אוזן). הנה דוגמה של מה שביצים יכולות להרגיש, כפי שבריירו בדיי אמן לונדוני, שאיננו יודעים את שמו.

חמד איילון

טיגונית

לא היה ספק שמכול השמנים המיובאים יעיר מרכנם את יצרני השמן שלנו, שישתדלו לייצר סוף־סוף בקבוק אסתטי ולא גוזל, פקק שנפתח בקלות ושמן טוב וצלול.

חברת „ויסה" (שנרכשה על־ידי „מית־בית", יצרנית שמנים ותיקה) יוצאת בקרוב למרפים עם שמן חדש, באריזה חדשה. „טיגונית".

והו שמן־רכותנה, הנחשב איכותי. תכונתו העיקרית – הוא נספג פחות במזון, כך שהציפסים והשניצלים יצאו יבשים יותר, אופר יורם ברגר, מנכ"ל ויסה.

לדבריו, הכוונה היתה לצאת למרפים רק לקראת ראש השנה, אבל מאחר שהכל מוכן הוא יתחיל לשווק את השמן כבר באוגוסט. הבקבוקים הלא־שקופים, הצבועים צהוב, מיוצרים במפעלי „מילוחור" שליד עכו. הפקק חרוש וקל לפתיחה. המחיר לצרכן 2.60 ש"ח.

נורית ארד

מודרן קוראי ידיעות אחרונות

בשיתוף עם

אירופה טורס EUROPA TOURS

מציעים את המבחר הגדול ביותר של

טיולים מודרכים לחו"ל

ארה"ב/קנדה/מקסיקו (סדרות USBUSE)
28/27 יום – יציאה בכל שבוע בימי ד'/ו'

המזרח תרחוק 36/29 יום (סדרות FES/FE)
תאריכי יציאה: ספטמבר: 21, 28, אוקטובר: 8, 22, 29, נובמבר: 5, 12, 19

ספרד ופורטוגל 15 יום (סדרה SP)
תאריכי יציאה:
אוגוסט 30, ספטמבר: 6, 20, אוקטובר: 4, 11

איטליה, שוויצריה, צרפת, הולנד, אנגליה
21 יום (סדרה D)
יציאות כל שבוע – בימי שני

פולין + וינה 12 יום (סדרה P)
תאריכי יציאה: אוגוסט: 26,
ספטמבר: 23, אוקטובר: 7

איטליה, שוויצריה, צרפת, אנגליה
18 יום (סדרה E)
יציאות – בימי שני

גרמניה, צרפת, הולנד, אנגליה
14 יום (סדרה F)
יציאות – בימי רביעי

צרפת, הולנד, אנגליה 11 יום (סדרה PH)
יציאות כל שבוע – בימי חמישי

שויצריה, צרפת, הולנד, אנגליה
13 יום (סדרה U)
יציאות כל שבוע – בימי שלישי

איטליה, שוויצריה, צרפת 15 יום (סדרה K)
יציאות כל שבוע – בימי שני

אוסטריה, הונגריה, יוגוסלביה 17 יום (סדרה VVH)
יציאות כל שבוע – בימי רביעי

אנגליה וסקוטלנד 11 יום (סדרה G)
יציאות כל שבוע – בימי חמישי

התכנון, תארגון והביצוע ע"י „אירופה טורס" ברחוב 100 ת"א, טל' 240147/8
לקבלת חוברת עם פרטים מלאים והרשמה פנה לסוכן הנסיעות שלך.

הטיול הטוב ביותר עם „אירופה טורס"

סופר: סופר־בילוי

...הם כולם היו נשארים במערה, ...אבא גורילה היה אומר: „אמהה בדרדר גללל ...ר להביא אוכל. היום כולם ...ים לסופר. בילוי משפחתי. למה ...נעמה, גם יש מיוון, גם עובר ...ת מרכיבים את הילד על העגלה, ...ת מתחיים יכול להציק לטוכחות. ...ון מאלה, גם במאה־העשרים ...ר להאבק כדי להשיג את המזון. ...ת כניסה, מלחמת העגלות. ...ל אין. כשיש, צריך ...ינרוגיה מיוחד. אתה לוקח ...לה, העגלה לוקחת „מינה". ...אה כבר ישר, היא בשמאלה. ...מכה. בעידן הרובוטים

...לות לידה, משהו צריך להזכיר ...שיפה באנו. העגלות הן ...מיה סוכה, איכשהו תמיד אתה ...ת את עצמך תקוע בפינה מול ...שמנים, ולא־דה־רוורס.

אילא אם היית לבד. אבל תמיד ...ה נדרניק שבא בדיוק מולך. ...ם בחיפר־סופרים החדשים פתרו ...בעיה, פרוזרורי רכיבה רחבים. ...לון לברוח מהעגלה של השכן ...לוחן, כאמור, לא השתכללו.

...ה ואז, במקומות הישנים אתה ...ד נרים אז דורס, או נהג ...נסוס.

...ושים בעגלה וברשימת קניות, ...אילים להסתובב. כאן מתחילים ...סף חכות האמיתיים. אתה צריך ...לכן, בנינה וביצים. הם צריכים

שתקנה שימורים, פאסטות, אבקה למדיח, עוגות, כוסות, צלחות, רגים מעושנים, בשר סרוג, תפוחי אדמה חתוכים למשולשים, קישוא כמדי, סבונפרוסט, מטהר ריחות, מוון לחתולים בטעם עכברים, מוון לכלבים בטעם חתולים, פרי־כף, כיתר־כף, שמן חמציצים, טוב שיהיה בכיתו, ראוייש בכלל שכחתי: חמוצים, תופלים, סמפקס, סנו, וחלבה.

תראו לי מישהו שבא עם רשימה ויצא בדיוק בדיוק עם הדברים שכתב. כל השאר מציצים מאחורי עיריכת הקניות הנוספת כזיגזגים הולכים וגדלים.

מעם היו גם הקצבים המפחידים האלה, עם הכרס המיגר המוכתם בדם, שהיו רוצחים את הדגים בגבוטן, ליד הלקות. רק לראות את חרוות־הבוז, ולחבין כמה אלימות אנחנו אוצרים בתוכנו. כשהייתי קטנה הלבתי עם אבא שלי לסופרמרקט, הגענו לדוכן הוזועות. המעם הקצב לא רק החסיף לקרפיון, הוא גם גזר אותו. כשהגענו הביתה שמנו את החלקים בפריזר. אחרי שעה כשבאתי כהרגלי המגונה לפלח גלידה, פתחתי את הדלת, והרג מער את פיו וסגר על המקום. זאת אומרת היה שם רק ראש של דג שפער את...

המבתי מיבעונית. 14 שנה אכלתי רק בסורת ומלפסונים בגלל הדג ההוא מהסופר.

איכשהו מגיעים לקופה. תמיד לקופה של החמישה מיצרכים, לא חשוב, כולם כבר רגילים. גם לפגישות של הקופאיות הזוועות בלולא הוזלילום: „תגידי מרגלית, כמה זה הטמפקס, לא, לא רגולר, סופר, כן זה הכי גדול". „הי שולה, תגידי כמה זה הבונבוניירה האתאי, כן זאתי זאתי, הכי הזולה".

אם הן לא מספרות ברבים את חולשותיך, אתה מפריע להן לעבוד. הן: „אז את שמעת, אז הוא לקח אותי אותי לאת שלו ו...כן גיברת, תעביירי הלאה, ופתאום איך שאנחנו הולכים ראינו את סמרי עם... מה את רוצה גיברתי? ...נו את איך קוראים לה שעשתה פרמגנט, גיברת 140 שקלים ועשרים ושבע אגורות... והיא מושכלת כזאתי, לסרח בסימגר ו...

הגיברת לא שומעת יותר, עכשיו היא במרוץ קרטונים, מנסה למצוא לבד פיתרון לשאלה הגורלית מה יתקבצ"ע לה קודם, העגבניות, העגבים או הביצים.

עמית דייבר

חתלתול בדמות אריה

התיה הגדולה והיפה הזאת רק נראיה כמו אריה. בנשמה – היא חתלתול מפונג. ומה שהפוסיקס הענק אוהב יותר מכל – זה להתחבק עם החבר הכי טוב שלו, טוני פיצ'ון, בן 42. שניהם גרים בשמורת־סבע בקניה.

פיצג'ון עובד יחד עם ג'ורג' אדמסון, בעלה של מחברת „לחופש גורלה", ג'וי אדמסון. שני הגברים הללו מגיגים על האריות השוכנים ביערות אפריקה המיזרחית, מפני אויביהם המאיימים עליהם להכחידם – בני־האדם.

דרורה שביט

* * * * * * * * * * * * * * * * * * * *

קופסה לצמחי מרפא

לא צריך להרחיק לכת כדי למצוא צמחי מרפא. נכנסים לרשת־שיווק, מעשיים יד לקופסת־פלסטיק, שעליה רשום מה שם הצמח ולמה הוא טוב.

השופרסל הכניס באחרונה דוכנים של צמחי מרפא. חברת „אילדר" מייבאת אותם משווייצריה (מחברת „דיקסה"). 16 סוגי צמחים, ש„גודלו, נקטפו ויובשו בהתאם לתקן השוויצרי", אומר אילן סקורניצקי, מבעלי החברה, שהכין לשופרסל את „פסטיבל מרצי הטבע והריאיטה".

דוגמאות לצמחים: פרחי אזובין, עלי סרפד, אכילאת אלף העלים, עלי תלתן ועלי אספסת. רפ"מידע גילוזים מסבירים מה טוב ולמה.

נורית ארד

* * * * * * * * * * * * * * * * * * * *

הגיהנום של קארי פישר

לכוכבת „מילחמת הכוכבים" (הנסיכה ליאה), ניבאו עתיד זוהר על מסכי הקולנוע. הציפיות לא התגשמו. איש לא ידע כי בתם של ארי פישר והשחקנית דבי ריינולדס, מכורה זה שנים לסמים.

באחרונה החמיר מצבה כאשר התחילה להשתמש בכמות גדלה והולכת של ל.ס.די. והשתעבדה לתרופות משכבות־כאבים במינון גבוה מאוד. ההתמכרות לסמים החמירה אצלה במיוחד, אחרי גירושיה מהזמר המצליח פול סיימון.

כשהיתה כארך, כחורש יוני האחרון, הודתה כי עד היום היא כואבת את חפרידה ממנו.

בראיון למגאזין אמריקני סיפרה פישר בת ה־31 – שאכיה היה אחר מבעליה של אליזבט טיילור – כי עניין הסמים החל אצלה כבר בגיל צעיר מאוד, כשהיתה ילדה. מה שדחף אותה לסמים והחמיר עם השנים, – היא מעולם לא התגברה על העובדה, שאביה נטש את אמה (בהיותה בת שנתיים) לטובתה של טיילור.

פישר, שעברה טיפול גמילה, מתכוננת לכתוב תסריט חרשפני, שיגולל את הגיהנום שעבר עליה בעיקבות הסמים. בחינת כזה ראוי והיותר.

את התפקיד הראשי היא מייעדת לא לעצמה, אלא לשחקנית דברה וויינגר (קצין וג'נטלמן, תראים של חיבה), המשחקת עכשיו על המסכים בסרט חחדש „האלמנה השחורה".

תמר איילון

בובה מלאני

לאספני הבובות ולכוכבי־הקולנוע נוספה מתנה חדשה בימים אלה: בובה מלאני. מי זאת מלאני? את התשובה יודעים רק ותיקים, או חובבי־קולנוע צעירים שהתלכלכים להקרנות חוזרות או שמקרינים לעצמם בבית סרטים ישנים (אולדי"ס).

מלאני וילקס היתה רמות בסרט „חלף עם הרוח". והיא גולמה על־יי־י שחקנית הקולנוע אוליביה דה־האבילנד (בתצלום שלמעלה, מימין). את הבובה, את השימלה הנהודרת שלה, מטאפטה תכולה, את העגילים והמיגבעת וכל שאר הפרטים – עיצבו במיפעל של פראנקלין הייר־לום, המתמחה בבובות לאספנים – על־פי־הוראתה של מלאני בחגיגת הנישואין של סקארלט אוהארה.

החקפרה על כל חג ותו היא מרהיבה: יופי של בובה, ויופי של ויכרונות משוקיות אחובה, בסרט בלתי נשכח.

דרורה שביט